

J. Pečar

Kako živimo v regijah

Delovni zvezek 1/2017, let. XXVI

Objava in povzemanje prispevkov sta dovoljena delno ali v celoti z navedbo vira. Avtorstvo je treba pripisati avtorju prispevka in ne Uradu RS za makroekonomske analize in razvoj. Mnenja, ugotovitve in sklepi so namreč v celoti avtorjevi in ne odražajo nujno uradnih stališč Urada RS za makroekonomske analize in razvoj.

Kratka vsebina: Delovni zvezek prikazuje kazalnike blaginje na ravni slovenskih statističnih regij. Pri tem je upoštevana metodologija OECD za merjenje regionalne blaginje. Blaginja je izmerjena s 14 kazalniki na devetih področjih blaginje. Področja blaginje so razdeljena v tri skupine. V prvo skupino so vključeni kazalniki, ki so povezani z (i) materialnimi pogoji življenja (dohodek, zaposlitev, stanovanje/bivanje), v drugi skupini so kazalniki, ki vplivajo na (ii) kakovost življenja (zdravje, izobrazba, okolje, varnost, vključenost v družbo in dostopnost do storitev), v tretji skupini pa so kazalniki (iii) subjektivne blaginje (socialni kapital in zadovoljstvo z življenjem). Na koncu so kazalniki združeni še v sestavljeni kazalnik blaginje. V delovnem zvezku so rezultati analize prikazani tako po področjih blaginje kot tudi po regijah.

Ključne besede: regionalna blaginja, regionalni kazalniki, regije, medregionalne razlike, sestavljeni kazalniki, regionalni razvoj.

Izdajatelj:
Urad RS za makroekonomske analize in razvoj
Gregorčičeva 27
1000 Ljubljana
Tel: (+386) 1 478 1012
Telefaks: (+386) 1 478 1070
E-naslov: gp.umar@gov.si

Odgovorna urednica: Urška Brodar (urska.brodar@gov.si)

Delovni zvezek: Kako živimo v regijah

Avtorica: Janja Pečar (janja.pecar@gov.si)

Delovni zvezek je recenziran.
Delovni zvezek ni lektoriran.

Ljubljana, september 2017

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani
[COBISS.SI-ID=291668992](https://nuk.ub.uni-lj.si/COBISS.SI-ID=291668992)
ISBN 978-961-6839-33-4 (pdf)

KAZALO VSEBINE

UVOD	1
1 METODOLOGIJA MERJENJA BLAGINJE PREBIVALSTVA V STATISTIČNIH REGIJAH	3
2 REGIONALNI PREGLED KAZALNIKOV BLAGINJE	7
2.1 Kazalniki materialne blaginje	7
2.1.1 Dohodek gospodinjstev	7
2.1.2 Zaposlitev	8
2.1.3 Stanovanjske razmere	10
2.2 Kazalniki kakovosti življenja	11
2.2.1 Zdravje	11
2.2.2 Izobrazba	17
2.2.3 Okolje	18
2.2.4 Varnost	20
2.2.5 Vključenost v družbo	21
2.2.6 Dostop do storitev	22
2.3 Kazalniki subjektivne blaginje	23
2.3.1 Socialni kapital	23
2.3.2 Zadovoljstvo z življenjem	24
3 SESTAVLJENI KAZALNIK REGIONALNE BLAGINJE	26
4 ANALIZA PO REGIJAH	29
4.1 Osrednjeslovenska regija	29
4.2 Gorenjska regija	29
4.3 Goriška regija	30
4.4 Obalno-kraška regija	31
4.5 Primorsko-notranjska regija	31
4.6 Podravska regija	32
4.7 Savinjska regija	33
4.8 Koroška regija	33
4.9 Jugovzhodna Slovenija	34
4.10 Zasavska regija	35
4.11 Posavska regija	36
4.12 Pomurska regija	37
5 ZAKLJUČEK	38
6 Viri in literatura	40
Priloga: Šifrant regij in občin	42

Kazalo slik, tabel in zemljevidov

Slika 1: Razpoložljivi dohodek na prebivalca, 2015.....	8
Slika 2: Stopnja delovne aktivnosti (20-64), %, regije, 2015.....	9
Slika 3: Stopnja registrirane brezposelnosti, %, regije, 2015.....	10
Slika 4: Stopnja prenaseljenosti stanovanja ¹ , 2015.....	11
Slika 5: Pričakovano trajanje življenja ob rojstvu v letih, regije, 2015.....	13
Slika 6: Standardizirana stopnja umrljivosti, regije, 2015.....	15
Slika 7: Dostopnost z avtom v minutah do splošnih bolnic, regije, 2015.....	16
Slika 8: Delež zaposlenih s terciarno izobrazbo, %, regije, 2015.....	18
Slika 9: Delež prečiščene odpadne vode z vsaj sekundarnim čiščenjem v izpuščeni odpadni vodi, %, regije, 2015.....	19
Slika 10: Polnoletni in mladoletni obsojenci na 1000 prebivalcev, regije, 2015.....	21
Slika 11: Volilna udeležba na državnoborskih volitvah, v %, regije, 2014.....	21
Slika 12: Dostop z avtom z lokacij z vsaj enim prebivalcem do priključkov AC ali HC v minutah, 2015.....	23
Slika 13: Socialni kapital, regije, 2010–2014.....	24
Slika 14: Zadovoljstvo z življenjem, regije, 2013–2015.....	25
Slika 15: Sestavljeni kazalnik blaginje, regije, 2015.....	26
Slika 16: Kazalniki blaginje v osrednjeslovenski regiji, 2015.....	29
Slika 17: Kazalniki blaginje v gorenjski regiji, 2015.....	30
Slika 18: Kazalniki blaginje v goriški regiji, 2015.....	30
Slika 19: Kazalniki blaginje v obalno-kraški regiji, 2015.....	31
Slika 20: Kazalniki blaginje v primorsko-notranjski regiji, 2015.....	32
Slika 21: Kazalniki blaginje v podravski regiji, 2015.....	32
Slika 22: Kazalniki blaginje v savinjski regiji, 2015.....	33
Slika 23: Kazalniki blaginje v koroški regiji, 2015.....	34
Slika 24: Kazalniki blaginje v jugovzhodni Sloveniji, 2015.....	35
Slika 25: Kazalniki blaginje v zasavski regiji, 2015.....	36
Slika 26: Kazalniki blaginje v posavski regiji, 2015.....	36
Slika 27: Kazalniki blaginje v Pomurski regiji, 2015.....	37
Tabela 1: Primerjava kazalnikov za merjenje regionalne blaginje OECD regij (NUTS 2) in slovenskih statističnih regij (NUTS 3).....	4
Tabela 2: Kazalniki materialne blaginje, 2015.....	5
Tabela 3: Kazalniki kakovosti življenja, 2015.....	5
Tabela 4: Kazalniki subjektivne blaginje in sestavljeni kazalnik regionalne blaginje, 2015.....	6
Tabela 5: Razpoložljivi dohodek v gospodinjstvih na prebivalca v EUR, regije, 2008–2015.....	7
Tabela 6: Stopnja delovne aktivnosti (20-64), %, regije, 2008–2015.....	8
Tabela 7: Stopnja registrirane brezposelnosti, %, regije, 2008–2015.....	9
Tabela 8: Stopnja prenaseljenosti stanovanja ¹ , %, regije, 2011–2015.....	11
Tabela 9: Pričakovano trajanje življenja ob rojstvu, leta, regije, 2011–2015.....	12
Tabela 10: Pričakovano trajanje življenja ob rojstvu, skupaj, leta, regije, 2011–2015.....	13
Tabela 11: Standardizirana stopnja umrljivosti, moški, regije, 2008–2015.....	14
Tabela 12: Standardizirana stopnja umrljivosti, ženske, regije, 2008–2015.....	14
Tabela 13: Standardizirana stopnja umrljivosti, skupaj, regije, 2008–2015.....	15
Tabela 14: Delež zaposlenih s terciarno izobrazbo, %, regije, 2011–2015.....	18
Tabela 15: Delež prečiščene odpadne vode z vsaj sekundarnim čiščenjem v izpuščeni odpadni vodi, %, regije, 2011–2015.....	19
Tabela 16: Polnoletni in mladoletni obsojenci na 1000 prebivalcev, regije, 2008–2015.....	20
Zemljevid 1: Dostopnost z avtom v minutah do splošnih bolnišnic, regije, 2015.....	17
Zemljevid 2: Povprečni dostopni čas z lokacij stavb do najbližjega priključka na avtocesto oziroma hitro cesto po občinah RS, 2015 ¹	22
Zemljevid 3: Sestavljeni kazalnik regionalne blaginje, 2015.....	27
Zemljevid 4: Indeks razvojne ogroženosti, 2012–2016 (IRO, 2016).....	28

Seznam kratic

AC – avtocesta
ARSO – Agencija Republike Slovenije za okolje
BDP – bruto domači proizvod na prebivalca
DRI – DRI upravljanje investicij, Družba za razvoj infrastrukture, d.o.o.
DVK – Državna volilna komisija
IRO – Indeks razvojne ogroženosti
ESS – European Social Survey
EU-SILC – European Union – Statistics on Income and Living Conditions – Anketa o življenjskih pogojih
FDV – Fakulteta za družbene vede
FGG – Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo
GIS – Geografski informacijski sistem
GURS – Geodetska uprava Republike Slovenije
HC – hitra cesta
NIJZ – Nacionalni inštitut za javno zdravje
NPISG – nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva
OECD – Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj
PKM – paritete kupne moči; za prevedbo podatkov različnih držav v primerljive realne vrednosti, izražene v enotni valuti in na enotni ravni cen
SKM – standardi kupne moči, fiktivna valuta, ki odraža povprečno raven cen v EU-28
SURS – Statistični urad RS
UMAR – Urad RS za makroekonomske analize in razvoj
URSZR – Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje

Povzetek

V sodobnih družbah je blaginja prebivalstva eden glavnih razvojnih ciljev. Veliko dejavnikov, ki vpliva na kvaliteto življenja prebivalcev, ima svoj izvor v lokalnem okolju. Zato je merjenje blaginje tudi na nižjih teritorialnih ravneh zelo pomembno, saj se sicer posebnosti in razlike med njimi skrijejo v državnem povprečju. V tem delovnem zvezku prikazujemo kazalnike blaginje na teritorialni ravni slovenskih statističnih regij. Blaginja prebivalstva je večdimenzionalni pojem, zato je tudi njegovo merjenje metodološko zahtevno. Na regionalni ravni pa se temu pridružuje še pomanjkanje ustreznih podatkov. V delovnem zvezku smo prikazali blaginjo v slovenskih statističnih regijah na osnovi 14 kazalnikov, ki smo jih na koncu združili še v enoten sestavljeni kazalnik regionalne blaginje. Pri tem smo sledili metodologiji OECD za merjenje regionalne blaginje. Analiza je pokazala, da so med regijami v Sloveniji razlike, ki pri nekaterih kazalnikih niso tako majhne. Sestavljeni kazalnik regionalne blaginje je višji v regijah zahodne Slovenije kot v regijah vzhodne Slovenije. Najvišjo blaginjo ima osrednjeslovenska regija, ki je 2,6-krat višja kot v najnižji, pomurski regiji. Koeficient variacije pa kaže, da 27 % regij odstopa od aritmetične sredine kazalnika.

Summary

In modern societies, the well-being of the population is one of the main development goals. Many factors affecting the quality of life of the population have their origin in the local environment. Therefore, the measurement of prosperity at lower territorial levels is very important, as the specificities and differences between them are hidden in the national average. This workbook presents indicators of well-being on the territorial level of Slovenian statistical regions. The well-being of the population is a multidimensional concept, and so methodologically demanding. At the regional level, however, there is a lack of relevant data. In the workbook, we showed the well-being in the Slovenian statistical regions on the basis of 14 indicators, which were eventually merged into a single composite indicator of regional well-being. In doing so, we followed the OECD methodology for measuring regional prosperity. The analysis showed that there are differences between the regions in Slovenia, which are not so small in some indicators. The composite indicator of regional prosperity is higher in the regions of western Slovenia than in the regions of eastern Slovenia. The highest prosperity is found in the Osrednjeslovenska region, which is at the same time 2.6 times higher than in the lowest, Pomurska region. The coefficient of variation shows that 27% of the regions deviate from the arithmetic mean of the indicator.

UVOD

V sodobnih družbah je blaginja prebivalstva eden od pglavitnih razvojnih ciljev. Najpogosteje uporabljeno merilo za merjenje razvoja in napredka je bruto domači proizvod na prebivalca. To je široko uporabljeno merilo proizvodnje ter zaposlenosti in je nujno potrebno za spremljanje ekonomske aktivnosti, a je prepogosto tudi sinonim razvoja in blaginje, ki pa nista odvisna samo od proizvodnje. Nedavna kriza je pokazala, da podatki o BDP lahko prikrivajo težave, ki se kopičijo v gospodarstvu (Beyond GDP...2016). To lahko vodi v zavajajoče interpretacije blaginje prebivalstva, saj prihaja do razlik v statističnem merjenju tega dejavnika in percepciji prebivalstva o njem. Rast BDP namreč ne zagotavlja avtomatično tudi kvalitetnejšega življenja prebivalstva. To je odvisno še od drugih dejavnikov, tudi subjektivnih kot sta sreča ter zadovoljstvo z življenjem, ki niso nujno povezani z gospodarskim razvojem (Boarini, Johansson, Mira d'Ercole, 2006). Pojem blaginja prebivalstva je torej večdimenzionalen, zato je njegovo merjenje metodološko zahtevno. Stiglitz s sodelavci (Stiglitz, Sen in Fitoussi, 2008) npr. predlaga združevanje običajnih ekonomskih kazalnikov s socialnimi in okoljskimi. Tudi drugi raziskovalci ugotavljajo, da bi morali napredek in blaginjo meriti s kazalniki, ki izboljšujejo kakovost življenja, pri čemer pa je ekonomska aktivnost le eno od sredstev za doseg blaginje (Constanza, Hart, Posner, Talberth, 2009).

Blaginjo proučujemo tudi v Sloveniji. Eden zadnjih projektov na to temo (Kazalniki blaginje v Sloveniji, 2015), je potekal v konzorciju institucij Urada Republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj (UMAR), Statističnega urada Republike Slovenije (SURS), Agencije Republike Slovenije za okolje (ARSO) in Nacionalnega inštituta za varovanje zdravja (NIJZ). V okviru projekta je bilo skupaj opredeljenih 90 kazalnikov za merjenje blaginje na nacionalni ravni. Kazalniki pojasnjujejo (i) materialno, (ii) družbeno in (iii) okoljsko dimenzijo blaginje. V okviru vsake od teh dimenzij so kazalniki razdeljeni na vodilne in dopolnilne kazalnike po različnih področjih posameznih vidikov blaginje. Tako materialna blaginja zajema šest vodilnih in 21 dopolnilnih kazalnikov, ki merijo materialni standard ljudi. Družbena blaginja je opredeljena s sedmimi vodilnimi in 33 dopolnilnimi kazalniki, ki pojasnjujejo nematerialne dejavnike in subjektivno blaginjo. Z okoljskimi kazalniki, ki jih je sedem vodilnih in 23 dopolnilnih, pa merimo elemente lokalnega okolja in trajnost blaginje.

Veliko dejavnikov, ki vpliva na kvaliteto življenja prebivalcev, ima svoj izvor v lokalnem okolju. Zaposlovanje, dostop do izobraževanja, kvaliteta okolja, stopnja varnosti in drugo se razlikujejo od ene skupnosti do druge, od ene regije do druge. Te razlike odkrivajo regionalni kazalniki blaginje, ki kažejo, da so države tudi znotraj heterogene. Razlike med regijami v državi so prav tako pomembne kot razlike med državami. Te razlike, ki se sicer skrivajo v nacionalnem povprečju, pomembno prispevajo k bolj realni sliki blaginje prebivalstva v državi. Regionalni kazalniki blaginje kažejo ali blaginja pomeni boljše življenje za vse ali samo za nekatere dele države. Večje regionalne razlike v blaginji zavirajo družbeni razvoj in lahko povzročajo ekonomske, socialne, urbanistične, okoljske in politične probleme (Rovan, J., Malešič, K., Bregar, L., 2009). Njihovo poznavanje in razumevanje pripomore k oblikovanju javnih politik in iskanju sinergij za boljše doseganje zastavljenih ciljev tudi na drugih področjih razvoja, tako regij, kot celotne države (OECD, 2014). S tem pa prispevamo tudi k zmanjševanju razlik in bolj uravnoteženemu razvoju v celotni državi.

Do sedaj so bile analize blaginje na nižjih teritorialnih ravneh v Sloveniji skromne. Raziskovalci so se največ ukvarjali z analizo blaginje po občinah (Rovan, Malešič in Bregar, 2009; Malešič, Rovani in Bregar, 2010; Malešič, 2014), ki temelji na 49 kazalnikih blaginje, ki so jih razdelili na štiri področja: (i) demografsko (štirje kazalniki), (ii) ekonomsko (osem kazalnikov), (iii) socialno (33 kazalnikov) in (iv) okoljsko (štirje kazalniki). Pri analizi blaginje so uporabili dva pristopa: (i) metodo glavnih komponent s katero je bil oblikovan sestavljeni kazalnik blaginje in (ii) metodo razvrščanja v skupine. S sestavljenim kazalnikom blaginje so rangirali občine glede na višino kazalnika oz. blaginje. Z metodo razvrščanja pa so občine združili v skupine visoke, zmerne in nizke blaginje. Oba pristopa sta pokazala pomembne razlike med slovenskimi občinami, pri čemer so občine z višjo ravni blaginje v zahodnem delu Slovenije. Raziskovalci so tudi ugotovili, da so smiselne še nadaljnje raziskave, ki bi izpopolnile nabor in izbor kazalnikov za proučevanje blaginje občin (Malešič, Bregar, Rovani, 2009).

Na teritorialni ravni statističnih regij so raziskovali blaginjo v povezavi s kazalniki zdravja (Šprah, Novak in Fridl, 2014). Pri tem so sledili metodološkimi priporočilom OECD (OECD, 2011), nabor kazalnikov pa razširili predvsem

s kazalniki zdravja. V analizo so vključili 70 kazalnikov, ki so jih razvrstili v 16 področij izmed katerih je 6 področij oz. 30 kazalnikov povezanih z zdravjem prebivalstva. Upoštevali so samo objektivno merljive kazalnike. Tudi ta analiza je pokazala dokaj heterogeno sliko blaginje v Sloveniji in občutno razliko med vzhodno Slovenijo z nižjo ravniyo blaginje in zahodno Slovenijo.

Namen delovnega zvezka je analiza kazalnikov blaginje za slovenske statistične regije ob upoštevanju metodologije OECD (OECD Regional..., 2016) in oblikovanje enotnega sinteznega kazalnika blaginje na regionalni ravni. Delovni zvezek je sestavljen iz šestih vsebinskih poglavij. Uvodu sledi predstavitev metodologije in nato analiza vseh kazalnikov, ki jih v tem delovnem zvezku uporabimo za merjenje blaginje slovenskih statističnih regij. V naslednjem poglavju iz vseh kazalnikov blaginje izračunamo sintezni kazalnik blaginje za vse statistične regije in ga primerjamo s podobnim sinteznim kazalnikom razvojne ogroženosti. Temu sledi pregled rezultatov po regijah in zaključek.

1 METODOLOGIJA MERJENJA BLAGINJE PREBIVALSTVA V STATISTIČNIH REGIJAH

V delovnem zvezku prikazujemo analizo blaginje za slovenske statistične regije¹. Pri tem izhajamo iz metode OECD za merjenje blaginje na subnacionalni ravni (OECD Regional..., 2016), ki je orodje za analizo blaginje v 362 regijah v državah OECD, ki ustrezajo NUTS 2 teritorialni ravni. V primeru Slovenije sta to vzhodna in zahodna kohezijska regija. To metodologijo smo uporabili za analizo blaginje na ravni statističnih regij v Sloveniji, ki ustreza NUTS 3 teritorialni ravni.

Na regionalni ravni smo blaginjo izmerili z enajstimi kazalniki na devetih področjih blaginje. Ta področja so razdeljena v tri skupine. V prvo skupino so vključeni kazalniki, ki so povezani z (i) materialnimi pogoji življenja (dohodek, zaposlitev, stanovanje/bivanje), v drugi skupini so kazalniki, ki vplivajo na (ii) kakovost življenja (zdravje, izobrazba, okolje, varnost, vključenost v družbo in dostopnost do storitev), v tretji skupini pa so kazalniki (iii) subjektivne blaginje (socialni kapital in zadovoljstvo z življenjem). Iskanje ustreznih podatkov za kazalnike je bilo v nekaterih primerih problematično, ker na teritorialni ravni statističnih regij ni vedno ustreznih podatkov za izračun kazalnika. Zato smo nekatere kazalnike prilagodili razpoložljivosti in primernosti za slovenske statistične regije. Nabor kazalnikov po metodologiji OECD (tretji stolpec) in izbranih kazalnikov (četrti stolpec) v naši analizi prikazuje tabela 1.

V tabeli je iz opomb (zadnji stolpec) tudi razvidno, kako smo kazalnike za potrebe slovenskih statističnih regij prilagodili oz. jih nadomestili z drugimi, kar je običajna praksa tudi v drugih državah. Pri izračunu kazalnikov smo uporabili uradne statistične podatke, razen za dostopnost do storitev, kjer smo uporabili podatke projektne naloge (Drobne in Paliska, 2015; Drobne, 2016); o dostopnosti z avtom do priključkov avtocest (AC) in hitrih cest (HC) izračunane s pomočjo prostorske analize z GIS aplikacijo. Podoben nadomestni kazalnik uporabljajo tudi na Sardiniji (OECD, 2014, str. 107), kar je tudi v skladu z metodologijo OECD (OECD, 2011). Predpostavljamo namreč, da hitrejša dostopnost prebivalstva do priključka na AC ali HC pomeni tudi hitrejšo dostopnost do različnih storitev. S to predpostavko smo upoštevali tudi dostopnost do splošnih bolnic, tako da ta, skupaj s pričakovanim trajanjem življenja in stopnjo umrljivosti, tvori en kazalnik za področje zdravja.

Kazalnike, izračunane iz statističnih podatkov, smo v skladu z metodologijo dopolnili tudi s subjektivnimi, ki so izračunani s podatki pridobljenimi z anketami (trije kazalniki). Ti so pomembni zato, ker ankete odražajo zaznavanje prebivalstva, ki se lahko razlikuje od statističnih podatkov in ga ti ne morejo zajeti. Pri tem pa moramo poudariti, da smo pri teh kazalnikih zaradi majhnosti vzorca zaznali večje slučajne vplive. Zato, da smo zmanjšali slučajne vplive, smo pri anketnih podatkih uporabili povprečje zadnjih treh razpoložljivih let.

Iz izbranih kazalnikov smo nato oblikovali sestavljeni kazalnik, ki smo ga poimenovali kazalnik regionalne blaginje. Sestavljen je iz treh sestavin (i) materialne blaginje, (ii) kakovosti življenja in (iii) subjektivne blaginje. Vsaka od njih vključuje dejavnike, ki so ključni za merjenje regionalne blaginje. Izmerili smo jih s kazalniki, ki so nanizani v četrti koloni tabele 1 in so oštevilčeni, ker se nanje sklicujemo še v nadaljevanju teksta.

¹ Upošteujemo statistične regije, ki so določene v skladu z Uredbo (ES) št. 1319/2013 in je začela veljati 1.1.2015. S to Uredbo so bile uveljavljene teritorialne spremembe klasifikacije NUTS pri osrednjeslovenski, savinjski, posavski in zasavski regiji. Posledično se je spremenila tudi meja NUTS 2 regij. Preračuni za nazaj, upoštevajoč teritorialne spremembe, so narejeni le pri kazalniku neto razpoložljivi dohodek na prebivalca.

Tabela 1: Primerjava kazalnikov za merjenje regionalne blaginje OECD regij (NUTS 2) in slovenskih statističnih regij (NUTS 3)

	Teme	Kazalniki za regije OECD (NUTS 2)	Kazalniki za slovenske statistične regije (NUTS 3)	Opomba
Materialni pogoji	Dohodek	Razpoložljivi dohodek na prebivalca (v USD PKM)	1. Razpoložljivi dohodek na prebivalca, 2015 (v EUR, fiksni tečaj)	Kazalnik je za slovenske regije na voljo v EUR in ne v PKM oz. SKM, ki se uporablja za mednarodne primerjave in primerjave med regijami.
	Zaposlitev	Stopnja delovne aktivnosti (15-64 let), v %	2. Stopnja delovne aktivnosti (20-64 let), 2015, v % (registrski podatki)	Stopnja delovne aktivnosti je delež delovno aktivnega v delovno sposobnem prebivalstvu v starosti 20-64 let. Delež zaposlenih pred 20 letom je v Sloveniji nizek, zato je ta kazalnik bolj primeren. To je tudi eden od ciljev evropske strategije (Evropa 2020). Upoštevani so registrski podatki. Vir je isti kot pri stopnji brezposelnosti.
		Stopnja brezposelnosti, v %	3. Stopnja registrirane brezposelnosti, 2015, %	Upoštevani so registrski podatki, ki mednarodno niso primerljivi. Mednarodno primerljivi podatki iz Ankete o aktivnem in neaktivnem prebivalstvu (po mednarodni metodologiji) so nezanesljivi za kar tretjino statističnih regij.
	Stanovanje/bivanje	Število sob na osebo v stanovanju	4. Stopnja prenaseljenosti, 2013-2015	Kazalnik je nekoliko prirejen glede na tistega, ki ga uporablja OECD. Vir je anketa SILC, ki je mednarodno primerljiva.
Dejavniki kakovosti življenja	Zdravje	Pričakovano trajanje življenja ob rojstvu (leta)	5. Pričakovano trajanje življenja ob rojstvu (leta), 2015	Kazalnik je mednarodno primerljiv.
		Standardizirana stopnja umrljivosti, skupaj	6. Standardizirana stopnja umrljivosti, skupaj, 2015	Kazalnik je mednarodno primerljiv, ker je standardiziran na evropsko populacijo.
			7. Dostopnost z avtom iz lokacij z vsaj enim stalnim prebivalcem do splošnih bolnišnic, 2015, v minutah	V metodologiji OECD (OECD regional..., 2016) tega kazalnika ni. Za statistične regije smo ga upoštevali, ker je fizična dostopnost do zdravstvenih storitev v Sloveniji problematična in posredno vpliva na zdravje.
	Izobrazba	% zaposlenih z najmanj srednjo izobrazbo	8. % zaposlenih z najmanj terciarno izobrazbo, 2015	Zaradi visokega deleža zaposlenih s srednješolsko izobrazbo v Sloveniji smo kazalnik prilagodili.
	Okolje	Ocenjena povprečna izpostavljenost zraku onesnaženim s PM _{2,5} delci (satelitski podatki)	9. % prečiščene odpadne vode z vsaj sekundarnim čiščenjem v izpušeni odpadni vodi, 2015	Podatkov o onesnaženosti zraka na regionalni ravni ni na voljo zaradi še nedodelane metodologije, zato smo uporabili nadomestni kazalnik.
	Varnost	Število umorov na 100.000 prebivalcev	10. Število obsojenih (polnoletnih in mladoletnih) na 1.000 prebivalcev, 2015	Zaradi majhnega števila umorov v Sloveniji smo kazalnik prilagodili.
	Vključenost v družbo	Volilna udeležba, v %	11. Volilna udeležba, 2014, v %	Upoštevali smo državnozborske volitve.
	Dostopnost do storitev	% gospodinjstev s širokopasovnim dostopom do interneta	12. Dostopnost z avtom iz lokacij z vsaj enim stalnim prebivalcem do priključka na AC ali HC, 2015, v minutah	Podatkov o širokopasovnem dostopu do interneta na regionalni ravni ni na voljo, zato smo uporabili nadomestni kazalnik, s katerim posredno merimo dostopnost do storitev s predpostavko, da je dostopnost do storitev odvisna tudi od fizične dostopnosti.
Subjektivna blaginja	Socialni kapital	% prebivalstva, ki poroča, da ima nekoga, na katerega se lahko obrne v stiski	13. % prebivalstva, ki poroča, da ima nekoga, na katerega se lahko obrne v stiski, 2010-2014	Za izračun kazalnika je na voljo mednarodno primerljiv podatek iz Evropske družboslovne raziskave (ESS).
	Zadovoljstvo z življenjem	Samoocena povprečnega zadovoljstva z življenjem na skali 0-10 točk	14. Samoocena povprečnega zadovoljstva z življenjem na skali 0-10 točk, 2013-2015	Za izračun kazalnika je na voljo mednarodno primerljiv podatek iz ankete SILC.

Vir: OECD Regional Well-Being, 2016, avtorica.

Tabela 2: Kazalniki materialne blaginje, 2015

Regije	Materialna blaginja			
	Dohodek	Zaposlitev		Stanovanje
	1	2	3	4
Pomurska	9.213	54,1	18,9	10,8
Podravska	9.767	58,7	13,6	14,3
Koroška	10.728	60,4	11,5	11,2
Savinjska	10.032	63,1	13,3	13,2
Zasavska	9.879	60,6	15,2	22,1
Posavska	9.992	62,9	13,6	19,2
Jugovzhodna Slovenija	10.559	64,8	13,0	14,9
Osrednjeslovenska	10.735	64,2	11,0	15,9
Gorenjska	10.551	66,0	8,6	16,0
Primorsko-notranjska	10.507	66,3	11,1	10,8
Goriška	10.672	63,4	10,3	12,0
Obalno-kraška	10.422	62,2	11,0	16,5
Slovenija	10.303	62,4	12,3	14,7

Vir: SURS, lastni izračuni. Opomba: Številke v tretji vrstici tabele se nanašajo na številke kazalnikov iz Tabele 1.

Tabela 3: Kazalniki kakovosti življenja, 2015

Regije	Kakovost življenja							
	Zdravje			Izobrazba	Okolje	Varnost	Vključenost v družbo	Dostop do storitev
	5	6	7	8	9	10	11	12
Pomurska	79,4	628,7	24	24,1	45,4	3,6	46,4	18
Podravska	79,1	618,2	21	28,9	56,7	3,6	48,2	13
Koroška	79,5	592,5	24	26,5	22,2	2,7	51,7	60
Savinjska	79,4	599,4	27	28,3	20,5	2,9	50,9	18
Zasavska	79,1	599,3	18	27,3	45,6	1,8	53,7	24
Posavska	79,4	608,1	24	27,0	35,6	3,1	48,2	19
Jugovzhodna Slovenija	79,7	597,6	34	29,0	64,8	4,9	50,4	29
Osrednjeslovenska	81,5	480,0	26	39,4	60,3	2,4	56,2	10
Gorenjska	81,5	490,3	30	32,2	52,8	1,8	53,5	14
Primorsko-notranjska	80,3	561,0	39	29,8	27,7	2,4	51,6	21
Goriška	80,9	528,3	32	30,9	43,6	1,6	54,3	25
Obalno-kraška	81,4	497,8	13	31,8	74,8	3,0	48,0	9
Slovenija	80,6	552,2	...	31,8	45,9	3,3	51,7	...

Vir: SURS, NIJZ, DVK, Drobne 2016, lastni izračuni. Opomba: Številke v tretji vrstici tabele se nanašajo na številke kazalnikov iz Tabele 1.

Tabela 4: Kazalniki subjektivne blaginje in sestavljeni kazalnik regionalne blaginje, 2015

Regije	Subjektivna blaginja		Sestavljeni kazalnik regionalne blaginje
	Socialni kapital	Zadovoljstvo z življenjem	
	13	14	
Pomurska	94,8	6,7	3,2
Podravska	98,4	6,9	5,0
Koroška	98,8	6,7	4,8
Savinjska	93,9	6,9	4,8
Zasavska	95,4	6,7	4,5
Posavska	90,4	6,8	3,5
Jugovzhodna Slovenija	89,6	7,0	4,7
Osrednjeslovenska	93,6	7,2	8,3
Gorenjska	94,7	7,1	7,5
Primorsko-notranjska	94,1	7,0	6,2
Goriška	90,8	7,1	6,8
Obalno-kraška	90,5	7,0	6,3
Slovenija	94,5	7,0	5,5

Vir: FDV, SURS, lastni izračuni. Opomba: Številke v tretji vrstici tabele se nanašajo na številke kazalnikov iz Tabele 1.

2 REGIONALNI PREGLED KAZALNIKOV BLAGINJE

2.1 Kazalniki materialne blaginje

Materialna blaginja vključuje kazalnike dohodka gospodinjestev, zaposlitve in stanovanjskih razmer.

2.1.1 Dohodek gospodinjestev

Dohodek je pomembna komponenta blaginje prebivalstva, saj mu omogoča zadovoljevanje osnovnih in tudi drugih potreb, ki so pomembne v življenju posameznika. Povezan je z zadovoljstvom z življenjem posameznika in njegovim socialnim statusom. V okviru projekta Kazalniki blaginje v Sloveniji (UMAR, 2015) je med vodilne kazalnike dohodkov materialne blaginje prebivalstva vključen tudi bruto prilagojeni razpoložljivi dohodek gospodinjestev in NPISG na prebivalca. Na regionalni ravni smo za merjenje dohodka uporabili *razpoložljivi dohodek na prebivalca*². Ta nam da informacijo o tem, kolikšen obseg sredstev imajo prebivalci določene regije na voljo za končno porabo ali varčevanje (Pečar, 2012). To je boljši pokazatelj materialne blaginje prebivalstva kot bruto domači proizvod na prebivalca. Na višino BDP na prebivalca namreč vplivajo tudi delovne migracije, zato imajo regije, v katero prihajajo delati iz drugih regij, višji BDP na prebivalca, ki pa se ne odraža v temu ustreznem razpoložljivem dohodku prebivalcev. Razlike v razpoložljivem dohodku na prebivalca med regijami so manjše kot v BDP na prebivalca. Med najslabšo pomursko in najboljšo osrednjeslovensko regijo je bilo v letu 2015 razmerje 1:1,2, kar je manj kot leta 2008, ko je bilo 1: 1,4. Tudi koeficient variacije razpoložljivega dohodka na prebivalca, ki je drugi kazalnik medregionalnih razlik, se je v primerjavi z letom 2008 zmanjšal s 7,1 % na 4,3 %. Na to vpliva prerazdelitev dohodkov v fazi sekundarne delitve dohodka, ki s socialnimi transferji ugodno deluje na ekonomski položaj gospodinjestev in tako blaži upad njihovega razpoložljivega dohodka. Po nastopu gospodarske in finančne krize so se tako razlike med regijami zmanjševale. V krizi se je razpoložljivi dohodek prebivalstva bolj znižal v razvitejših regijah, saj te izgubo dohodka niso mogle nadomestiti s socialnimi transferji, ker je bil ta, kljub upadu, še vedno relativno visok. Po razpoložljivem dohodku na prebivalca pa so se jim začele približevati manj razvite regije, kar je zmanjšalo medregionalne razlike. Tako je bila v letu 2015 koroška regija po višini razpoložljivega dohodka na prebivalca takoj za osrednjeslovensko.

Tabela 5: Razpoložljivi dohodek v gospodinjestvih na prebivalca v EUR, regije, 2008–2015

Regije	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2015–2008
SLOVENIJA	10.426	10.273	10.316	10.494	10.166	10.000	10.164	10.303	-124
Osrednjeslovenska	11.574	11.244	11.216	11.254	10.830	10.502	10.526	10.735	-839
Obalno-kraška	10.906	10.788	10.612	10.859	10.414	10.341	10.390	10.422	-484
Gorenjska	10.478	10.431	10.547	10.774	10.266	10.142	10.329	10.551	72
Goriška	11.109	10.745	10.869	11.123	10.715	10.491	10.550	10.672	-437
Savinjska	9.938	9.768	9.956	10.160	9.761	9.699	9.870	10.032	94
Jugovzhodna Slovenija	10.158	10.047	10.210	10.340	10.086	9.936	10.283	10.559	401
Pomurska	8.540	8.801	8.693	8.977	9.152	9.117	9.478	9.213	673
Primorsko-notranjska	10.508	10.307	10.322	10.610	10.351	10.023	10.313	10.507	-1
Podravska	9.711	9.577	9.598	9.749	9.580	9.530	9.742	9.767	57
Koroška	10.101	10.091	10.201	10.656	10.494	10.396	10.716	10.728	627
Posavska	9.746	9.633	9.650	9.975	9.645	9.337	9.641	9.992	246
Zasavska	9.920	9.941	9.988	10.168	9.660	9.530	9.639	9.879	-41

Vir: SURS, regionalni računi.

² Izračunan je na osnovi primarnega dohodka, ki so mu prišteti prejeti transferji in odšteti plačani transferji (sekundarna delitev dohodka). Sredstva, ki ostanejo po teh transakcijah predstavljajo dohodek, ki ga gospodinjestva nadalje namenijo za končno porabo ali varčevanje in se imenuje razpoložljivi dohodek gospodinjestev.

Slika 1: Razpoložljivi dohodek na prebivalca, 2015

Vir: SURS, regionalni računi.

2.1.2 Zaposlitev

Tudi zaposlitev je komponenta blaginje, ki ima močan vpliv na materialne pogoje prebivalstva. Možnost opravljanja dela za plačilo omogoča ljudem razvijanje njihovih sposobnosti, močan vpliv pa ima na zdravje, socialne stike, dohodek in zadovoljstvo z življenjem. Neenak dostop do zaposlitve povzroča medregionalne razlike. V okviru projekta Kazalniki blaginje v Sloveniji (UMAR, 2015) je med vodilne kazalnike materialne blaginje prebivalstva vključen kazalnik stopnja delovne aktivnosti prebivalcev³ v starostni skupini 20-64 let. Kot dopolnilni kazalnik pa je upoštevana stopnja brezposelnosti v starostni skupini 15-74 let. Na regionalni ravni smo v skladu z regionalno metodologijo OECD (OECD regional..., 2016) in razpoložljivostjo podatkov za merjenje te dimenzije blaginje uporabili dva kazalnika: *stopnja delovne aktivnosti* na osnovi registrskih virov in *registrirano stopnjo brezposelnosti*.

Tabela 6: Stopnja delovne aktivnosti (20-64), %, regije, 2008–2015

Regije	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2015–2008
SLOVENIJA	67,7	65,4	63,4	62,5	61,7	60,7	61,4	62,4	-5,2
Osrednjeslovenska	69,1	67,2	65,6	64,4	63,7	62,5	62,9	64,2	-4,9
Obalno-kraška	67,9	66,0	64,4	62,7	61,7	60,0	60,6	62,2	-5,8
Gorenjska	68,5	66,5	65,1	64,2	63,9	63,4	64,7	66,0	-2,5
Goriška	70,1	66,7	64,1	62,7	61,9	60,8	62,0	63,4	-6,7
Savinjska	68,3	66,0	63,8	63,2	62,7	61,9	62,5	63,1	-5,2
Jugovzhodna Slovenija	71,0	67,9	65,9	64,9	63,6	62,9	63,8	64,8	-6,3
Pomurska	62,2	59,8	56,7	57,3	55,0	54,2	54,3	54,1	-8,1
Primorsko-notranjska	72,2	70,0	67,6	66,0	65,5	64,1	65,4	66,3	-5,8
Podravska	64,3	61,7	59,8	58,9	57,7	56,9	57,8	58,7	-5,6
Koroška	65,5	63,1	60,3	60,1	60,5	59,0	60,0	60,4	-5,1
Posavska	67,6	66,0	63,6	63,0	62,3	61,6	62,1	62,9	-4,7
Zasavska	64,7	62,2	60,4	59,1	58,6	57,8	57,9	60,6	-4,0

Vir: SURS, registrski podatki.

³ Stopnja delovne aktivnosti je odstotni delež delovno aktivnega prebivalstva po kraju bivanja v delovno sposobnem prebivalstvu v starosti 20-64 let.

Slika 2: Stopnja delovne aktivnosti (20-64), %, regije, 2015

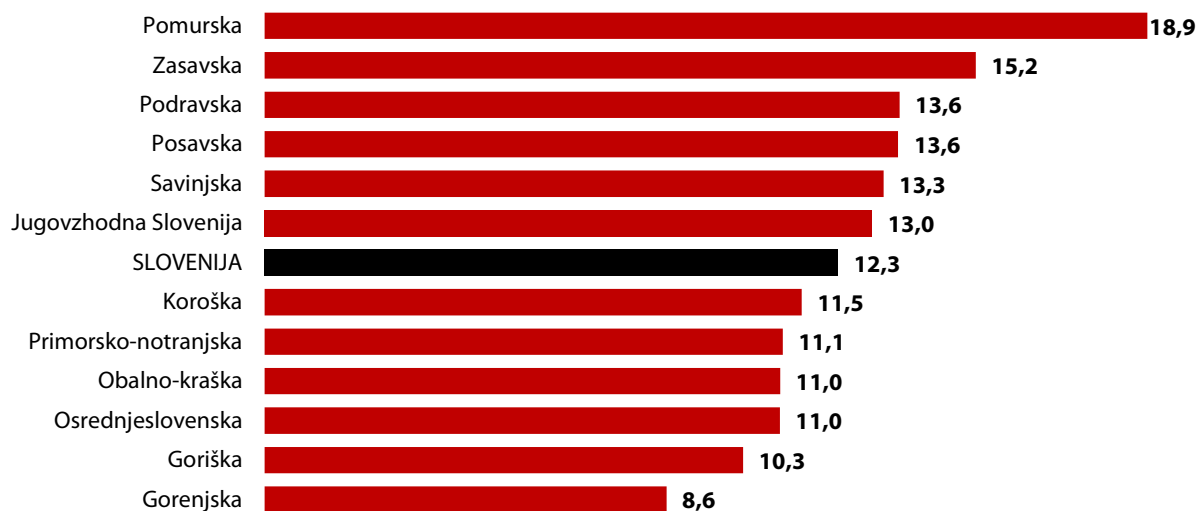
Vir: SURS, registrski podatki.

Najvišja stopnja delovne aktivnosti med statističnimi regijami je bila v letu 2015 v primorsko-notranjski regiji. Kljub temu v regiji primanjkuje delovnih mest za domače delovno sposobno prebivalstvo, saj je skoraj 40 % delovno aktivnega prebivalstva delovnih migrantov, ki delajo izven regije bivanja. Med ostalimi statističnimi regijami ima, relativno gledano, le še zasavska regija več delovnih migrantov. Razlike med regijami v stopnji delovne aktivnosti, ki so se po letu 2008 nekoliko povečale, so relativno majhne. Razmerje med najslabšo pomursko in najboljšo primorsko-notranjsko regijo po tem kazalniku je ostalo nespremenjeno.

Tabela 7: Stopnja registrirane brezposelnosti, %, regije, 2008–2015

Regije	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2015 – 2008
SLOVENIJA	6,7	9,1	10,7	11,8	12,0	13,1	13,1	12,3	5,6
Osrednjeslovenska	5,0	6,8	8,5	9,9	10,1	11,5	11,7	11,0	6,0
Obalno-kraška	5,2	6,9	7,9	9,6	10,2	11,7	12,1	11,0	5,8
Gorenjska	4,4	6,9	8,1	8,8	8,9	9,8	9,5	8,6	4,3
Goriška	4,3	7,1	8,6	10,0	10,3	11,7	11,2	10,3	6,0
Savinjska	8,0	10,3	11,8	12,7	12,7	13,9	13,9	13,3	5,3
Jugovzhodna Slovenija	6,3	8,9	10,0	11,6	12,8	14,1	13,9	13,0	6,7
Pomurska	12,2	15,9	19,0	18,0	17,3	17,8	18,4	18,9	6,7
Primorsko-notranjska	4,9	7,1	8,5	10,0	10,4	12,3	11,9	11,1	6,2
Podravska	9,1	11,9	13,5	14,5	14,1	14,7	14,4	13,6	4,5
Koroška	7,3	10,9	13,1	13,3	12,2	13,9	13,0	11,5	4,2
Posavska	7,7	10,2	12,2	13,4	13,9	14,8	14,7	13,6	5,8
Zasavska	8,2	11,0	11,9	13,3	14,7	16,6	17,7	15,2	7,0

Vir: SURS, registrski podatki.

Slika 3: Stopnja registrirane brezposelnosti, %, regije, 2015

Vir: SURS, registrski podatki.

Stopnja registrirane brezposelnosti kaže na veliko razliko med regijami vzhodne in zahodne Slovenije, pri čemer je nadpovprečna v regijah vzhodne Slovenije. V času krize se je povečevala v vseh regijah, vendar bolj pospešeno v regijah zahodne Slovenije, kjer imajo regije pretežno nadpovprečno stopnjo registrirane brezposelnosti. To je povzročilo, da so se regionalne razlike začele zmanjševati. V letu 2015 je bila najvišja v pomurski regiji in je več kot dvakrat presežala vrednost v goriški regiji, kjer je bila stopnja najnižja.

2.1.3 Stanovanjske razmere

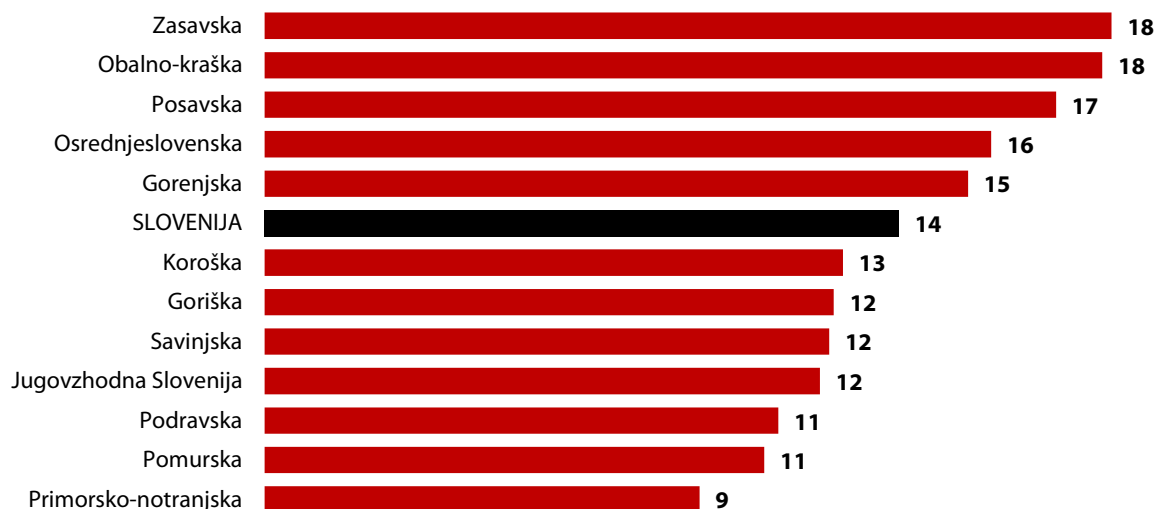
Stanovanjske razmere so pomembna sestavina merjenja materialne blaginje. Primerno bivališče je, poleg vode in hrane, ena najbolj osnovnih človeških potreb. Pri tem je pomembna tako razpoložljivost stanovanj kot tudi njihova finančna dostopnost, saj so običajno stanovanjski stroški visoki v primerjavi z dohodkom gospodinjstva. Stanovanjska dimenzija blaginje je pogosto močno povezana tudi z drugimi dimenzijami blaginje kot so npr. zdravje, dohodek, zadovoljstvo z življenjem. Na regionalni ravni pa je stanovanjska dimenzija povezana še s prostorsko, saj so v urbanih območjih stanovanja običajno manjša kot na podeželju. Na ravni slovenskih statističnih regij nimamo podatkov o finančni dostopnosti stanovanj, zato smo za to dimenzijo blaginje upoštevali le kazalnik *število sob na osebo*, ki je tudi najbolj standardno merilo stanovanjskih razmer in pove ali ljudje živijo v prenaseljenih stanovanjih. Tudi v okviru projekta Kazalniki blaginje v Sloveniji (UMAR, 2015) je med kazalnike materialne blaginje prebivalstva kot dopolnili kazalnik na področju stanovanj vključen kazalnik stopnje prenaseljenosti stanovanj. To merilo ima tudi določene slabosti. Ne upošteva razmerja med številom sob v stanovanju in njihovo lokacijo. Bivanje v manjšem stanovanju je lahko tudi posledica zavestne odločitve. Nekateri ljudje namreč raje živijo v manjšem stanovanju na račun boljše dostopnosti do raznih storitev.

Tabela 8: Stopnja prenaseljenosti stanovanja¹, %, regije, 2011–2015

Regije	2011	2012	2013	2014	2015	2015–2011
SLOVENIJA	17,1	16,6	15,6	14,8	13,7	-3,4
Osrednjeslovenska	17,4	17,4	16,4	15,6	15,7	-1,7
Obalno-kraška	19,0	17,6	15,3	16,0	18,1	-0,9
Gorenjska	16,3	14,7	15,7	17,1	15,2	-1,1
Goriška	13,5	13,8	12,0	11,7	12,3	-1,2
Savinjska	18,0	16,9	14,7	12,8	12,2	-5,8
Jugovzhodna Slovenija	16,9	19,7	17,2	15,6	12,0	-4,9
Pomurska	12,1	10,7	10,5	11,2	10,8	-1,3
Primorsko-notranjska	11,2	13,2	12,0	10,9	9,4	-1,8
Podravska	18,6	16,8	17,2	14,5	11,1	-7,5
Koroška	14,1	11,7	10,7	10,4	12,5	-1,6
Posavska	17,5	22,2	19,4	21,1	17,1	-0,4
Zasavska	28,5	27,7	24,8	23,3	18,3	-10,2

Vir: SURS, SILC. ¹ Odstotek oseb, ki živijo v stanovanjih s premajhnim številom sob glede na število članov gospodinjstva.

V Sloveniji živi v povprečju 14 % oseb v stanovanjih s premajhnim številom sob glede na število članov gospodinjstev. Največ, 18 %, jih je v zasavski in obalno-kraški regiji, polovico manj pa v primorsko-notranjski.

Slika 4: Stopnja prenaseljenosti stanovanja¹, 2015

Vir: SURS, SILC. ¹ Odstotek oseb, ki živijo v stanovanjih s premajhnim številom sob glede na število članov gospodinjstva.

2.2 Kazalniki kakovosti življenja

Na kakovost življenja pomembno vplivajo zdravje, izobrazba, okolje, varnost, vključenost v družbo, dostop do storitev in socialni kapital.

2.2.1 Zdravje

Zelo pomembna sestavina blaginje je zdravje prebivalstva, saj bistveno prispeva h kakovosti življenja. Prispeva tudi k ostalim komponentam blaginje. Dobro zdravje omogoča, da se izobražujemo, opravljamo delo in se vključujemo v aktivnosti, ki jih imamo radi. Na zdravje vpliva vrsta socio-ekonomskih dejavnikov. Analiza umrljivosti v Sloveniji (Hanžek, Pečar 2009) je pokazala, da na ravni statističnih regij v Sloveniji obstaja močna povezanost večine vzrokov umrljivosti, še posebej samomorov, z nizkimi dohodki. Na to kažeta nizka osnova za dohodnino na prebivalca in visoka stopnja registrirane brezposelnosti, ki pa sta odvisni tudi od stopnje

izobrazbe prebivalstva. Tudi ugotovitve analize o neenakostih v zdravju (Buzeti et al. 2011) so potrdile dejstvo, da v Sloveniji obstaja (i) pomembna razlika v zdravju med prebivalci iz skupin občin z najvišjo ali najnižjo osnovo za dohodnino na prebivalca, (ii) pomembna povezava med umrljivostjo dojenčkov in izobrazbeno ravnijo mater, (iii) pomembna razlika med poškodbami, kot vzrokih za prezgodnjo umrljivost, med skupinami občin z najvišjo in najnižjo dohodnino na prebivalca, (iv) pomemben vpliv socio-ekonomskega položaja prebivalcev na njihove življenjske navade, pri čemer ima pomembno vlogo tudi izobrazba, (v) pomembne razlike med različnimi socialno-ekonomskimi skupinami prebivalcev po obolevnosti in pričakovanem trajanju življenja.

Za prikaz razlik v zdravju po regijah smo uporabili tri kazalnike: (i) *pričakovano trajanje življenja ob rojstvu*, (ii) *stopnjo umrljivosti* in (iii) *dostopnost z avtom do regijskih bolnišnic*. Pričakovano trajanje življenja ob rojstvu je najbolj splošen kazalnik zdravja prebivalstva in pove povprečno število let življenja, ki jih lahko pričakuje novorojenček, če bo ostala umrljivost nespremenjena. Tudi v okviru projekta Kazalniki blaginje v Sloveniji (UMAR, 2015) je med kazalnike družbene blaginje prebivalstva na področju zdravja kot vodilni vključen ta kazalnik.

Tabela 9: Pričakovano trajanje življenja ob rojstvu, leta, regije, 2011–2015

Regije	Moški						Ženske					
	2011	2012	2013	2014	2015	2015 – 2011	2011	2012	2013	2014	2015	2015 – 2011
SLOVENIJA	76,6	77,0	77,0	78,0	77,6	1,0	82,9	82,9	83,2	83,7	83,5	0,6
Osrednjeslovenska	78,2	78,5	78,6	79,5	78,9	0,6	83,8	83,3	83,6	84,1	84,0	0,7
Obalno-kraška	76,6	78,3	77,6	78,8	77,7	1,1	83,7	83,0	83,6	84,5	85,1	2,1
Gorenjska	77,5	77,7	77,9	78,3	79,0	1,5	83,6	83,7	83,3	83,8	84,1	0,4
Goriška	77,9	76,3	77,1	77,7	78,2	0,3	83,3	83,3	83,3	82,5	83,6	0,3
Savinjska	76,1	75,9	76,8	77,5	76,3	0,2	81,9	81,3	82,1	82,2	82,5	1,1
Jugovzhodna Slovenija	75,8	75,4	76,0	76,2	76,5	0,7	81,9	82,9	82,5	83,3	82,9	0,0
Pomurska	74,1	75,7	74,8	75,0	76,4	2,2	80,7	81,7	82,1	82,5	82,5	0,7
Primorsko-notranjska	78,0	75,9	76,3	78,6	77,2	-0,8	83,5	82,3	84,2	82,6	83,4	1,2
Podravska	74,9	76,3	75,7	76,9	76,4	1,5	81,8	82,0	82,3	83,1	81,8	-0,2
Koroška	74,7	76,9	76,3	77,8	76,2	1,5	81,6	82,3	82,0	83,3	82,7	0,4
Posavska	76,0	74,5	74,8	76,7	77,1	1,1	80,1	81,1	81,9	82,6	81,7	0,6
Zasavska	74,9	76,4	75,3	77,0	75,8	0,9	80,8	81,5	80,7	82,6	82,4	1,0

Vir: SURS.

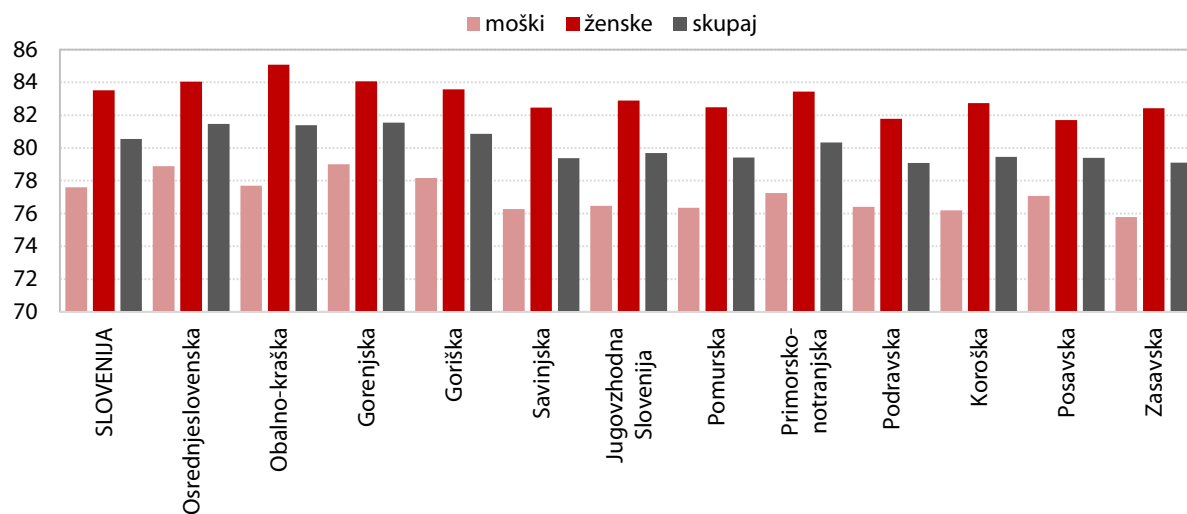
Tabela 10: Pričakovano trajanje življenja ob rojstvu, skupaj, leta, regije, 2011–2015

Regije	Skupaj					
	2011	2012	2013	2014	2015	2015–2011
SLOVENIJA	79,8	79,9	80,1	80,8	80,6	0,8
Osrednjeslovenska	81,0	80,9	81,1	81,8	81,5	0,4
Obalno-kraška	80,2	80,7	80,6	81,6	81,4	1,2
Gorenjska	80,5	80,7	80,6	81,1	81,5	1,0
Goriška	80,6	79,8	80,2	80,1	80,9	0,3
Savinjska	79,0	78,6	79,4	79,8	79,4	0,4
Jugovzhodna Slovenija	78,8	79,1	79,2	79,8	79,7	0,9
Pomurska	77,4	78,7	78,5	78,8	79,4	2,0
Primorsko-notranjska	80,8	79,1	80,2	80,6	80,3	-0,4
Podravska	78,4	79,1	79,0	80,0	79,1	0,7
Koroška	78,2	79,6	79,2	80,6	79,5	1,3
Posavska	78,1	77,8	78,4	79,6	79,4	1,3
Zasavska	77,8	78,9	78,0	79,8	79,1	1,3

Vir: SURS.

Razlike v pričakovanem trajanju življenja obstajajo tako med spoloma kot med regijami in odražajo tudi njihove posebnosti. Te so vezane na socio-ekonomske dejavnike, pa tudi na lego regije (npr. mediteranska prehrana je poznana kot bolj zdrava). Velike pa so tudi razlike med spoloma. Tako kot na ravni celotne države imajo ženske tudi v regijah daljšo pričakovano življenjsko dobo kot moški. Najdaljše življenje (85 let) lahko pričakujejo ženske v obalno-kraški regiji, skoraj 10 let krajše pa moški v zasavski regiji, ki imajo najkrajše pričakovano trajanje življenja v Sloveniji. Znotraj iste regije je največja razlika v obalno-kraški regiji, kjer ženske v povprečju preživijo moške za dobrih sedem let. Najmanjša razlika je v posavski regiji, ki znaša manj kot pet let, vendar je pričakovano trajanje življenja moških tu še vedno višje kot moških v zasavski regiji, kjer je najkrajše. Poleg že naštetih vzrokov lahko na regionalni ravni na razlike med moškimi in ženskami še bolj izrazito vpliva tudi bolj zdrav življenjski slog žensk.

Slika 5: Pričakovano trajanje življenja ob rojstvu v letih, regije, 2015

Vir: SURS.

Tudi kazalniki umrljivosti so ena izmed osnovnih meril za prikaz zdravja prebivalstva. Standardizirana splošna stopnja umrljivosti⁴ je tudi v Sloveniji različna med moškimi in ženskami ter med regijami.

Tabela 11: Standardizirana stopnja umrljivosti, moški, regije, 2008–2015

Regije	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2015–2008
SLOVENIJA	848	831	800	775	764	748	698	717	-130
Osrednjeslovenska	726	695	685	662	657	631	596	618	-109
Obalno-kraška	730	775	792	752	669	717	619	730	0
Gorenjska	763	780	762	720	707	664	644	621	-142
Goriška	863	820	734	708	804	751	693	674	-190
Savinjska	910	897	868	785	846	767	724	803	-107
Jugovzhodna Slovenija	875	947	848	849	874	812	809	779	-96
Pomurska	1013	1035	916	982	857	898	909	825	-188
Primorsko-notranjska	932	879	784	653	775	766	691	760	-171
Podravska	923	878	859	877	800	827	739	778	-144
Koroška	985	915	823	926	799	808	708	761	-223
Posavska	977	916	999	800	905	874	800	756	-221
Zasavska	943	868	903	892	809	918	852	795	-148

Vir: NIJZ.

Tabela 12: Standardizirana stopnja umrljivosti, ženske, regije, 2008–2015

Regije	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2015–2008
SLOVENIJA	473	470	449	442	444	428	409	420	-52
Osrednjeslovenska	420	420	400	381	402	388	363	373	-47
Obalno-kraška	404	469	405	388	418	372	362	328	-76
Gorenjska	462	438	415	392	385	404	378	383	-79
Goriška	440	455	423	406	414	414	430	408	-32
Savinjska	520	514	484	484	500	468	459	443	-77
Jugovzhodna Slovenija	488	516	472	468	436	442	417	449	-39
Pomurska	517	544	506	538	499	480	463	468	-50
Primorsko-notranjska	475	421	449	410	474	375	451	401	-74
Podravska	514	483	486	475	469	457	423	486	-28
Koroška	516	469	457	514	463	467	415	448	-68
Posavska	502	521	523	567	530	482	468	488	-14
Zasavska	489	475	499	529	494	503	473	443	-45

Vir: NIJZ.

⁴Je število umrlih na 100.000 prebivalcev v koledarskem letu po petletnih starostnih skupinah standardizirano na evropsko populacijo, kar izniči razlike v populaciji glede starosti prebivalstva (starostne piramide) posameznih držav/regij/teritorija in omogoča medsebojno primerljivost.

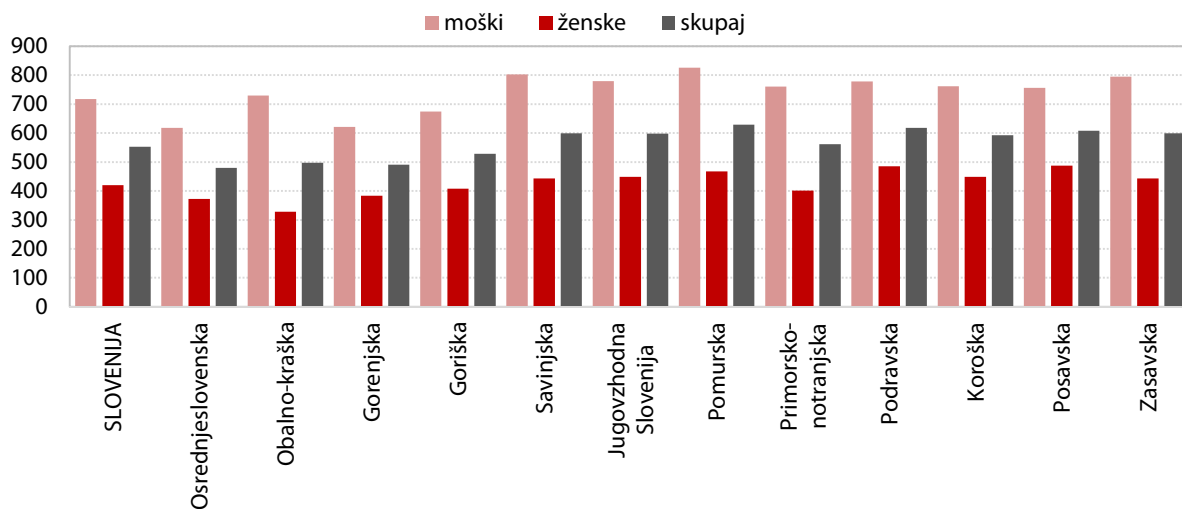
Tabela 13: Standardizirana stopnja umrljivosti, skupaj, regije, 2008–2015

Regije	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2015–2008
SLOVENIJA	634	625	600	585	582	569	536	552	-81
Osrednjeslovenska	550	539	521	501	512	494	463	480	-70
Obalno-kraška	543	603	567	542	526	523	479	498	-45
Gorenjska	597	582	564	531	522	518	499	490	-106
Goriška	623	612	555	534	582	556	545	528	-94
Savinjska	686	681	648	620	648	602	575	599	-87
Jugovzhodna Slovenija	655	700	639	627	621	605	585	598	-57
Pomurska	729	742	681	719	653	665	652	629	-101
Primorsko-notranjska	669	622	600	525	616	554	558	561	-108
Podravska	688	655	649	646	613	622	564	618	-70
Koroška	701	666	625	696	607	617	550	592	-108
Posavska	710	700	729	664	704	662	613	608	-102
Zasavska	692	637	664	686	627	667	629	599	-93

Vir: NIJZ.

V vseh regijah imajo moški višjo stopnjo umrljivosti kot ženske, najvišjo v pomurski regiji, kjer moški umirajo predvsem zaradi bolezni obtočil, ki je tudi sicer eden najpogostejših vzrokov smrti v Sloveniji. Med ženskami po visoki umrljivosti najbolj izstopa posavska regija. Najnižja stopnja umrljivosti med moškimi je v osrednjeslovenski regiji, kjer so najpogostejši vzrok smrti neoplazme, med ženskami pa v obalno kraški regiji, kjer tudi najpogosteje umirajo zaradi bolezni obtočil.

Slika 6: Standardizirana stopnja umrljivosti, regije, 2015

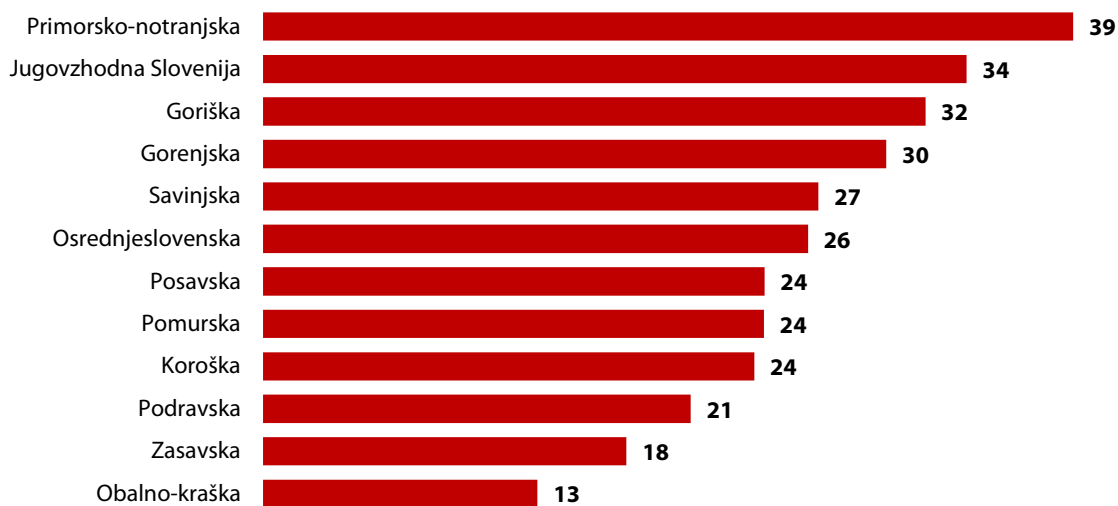
Vir: SURS.

K boljšemu zdravju prispeva tudi učinkovit ter vsem dostopen zdravstveni sistem, a raziskave kažejo, da le-ta ni najpomembnejši (Hanžek, Pečar 2009). Javno financiranje zdravstva in dolgotrajne oskrbe zagotavlja v Sloveniji dostopnost vseh skupin prebivalstva do široke košarice pravic ter s tem prispeva tudi k večji blaginji prebivalstva (Strategija..., 2017). Z vidika finančne dostopnosti zdravstvenega sistema so lahko problematični predvsem neposredni izdatki iz žepa. Ti vedno obremenijo samo bolne, najbolj pogosto starejše prebivalce, kar ima lahko za posledico odlaganje zdravljenja in slabše zdravje. V Sloveniji so zasebni izdatki za zdravstvo sicer višji od povprečja EU (2015: SI: 27,8 %; EU: 26,7 %), vendar se več kot polovica zasebnih izdatkov pokriva iz sistema dopolnilnih zdravstvenih zavarovanj, neposredni izdatki iz žepa za zdravje pa so v mednarodni primerjavi relativno nizki. Leta 2015 so znašali 12,6 % vseh izdatkov za zdravstvo (EU: 21,8 %) oziroma leta 2014

na prebivalca v Sloveniji 248 EUR SKM ter v EU 437 EUR SKM (Poročilo o razvoju 2016). Po priporočilih SZO so neposredni izdatki iz žepa sprejemljivi in ne ogrožajo finančne dostopnosti sistema dokler ne dosežajo deleža okoli 15 % celotnih izdatkov za zdravje (Evetovits, 2015). Dobra dostopnost sistema v Sloveniji potrjuje tudi kazalnik nezadovoljenih potreb po zdravljenju. Te so v mednarodni primerjavi nizke. Tudi razlike glede na dohodek so relativno majhne. Glavni razlog za nezadovoljene potrebe v Sloveniji ni finančna dostopnost temveč čakalne dobe na sekundarni ravni, ki so se v zadnjih letih še podaljšale (Strategija..., 2017).

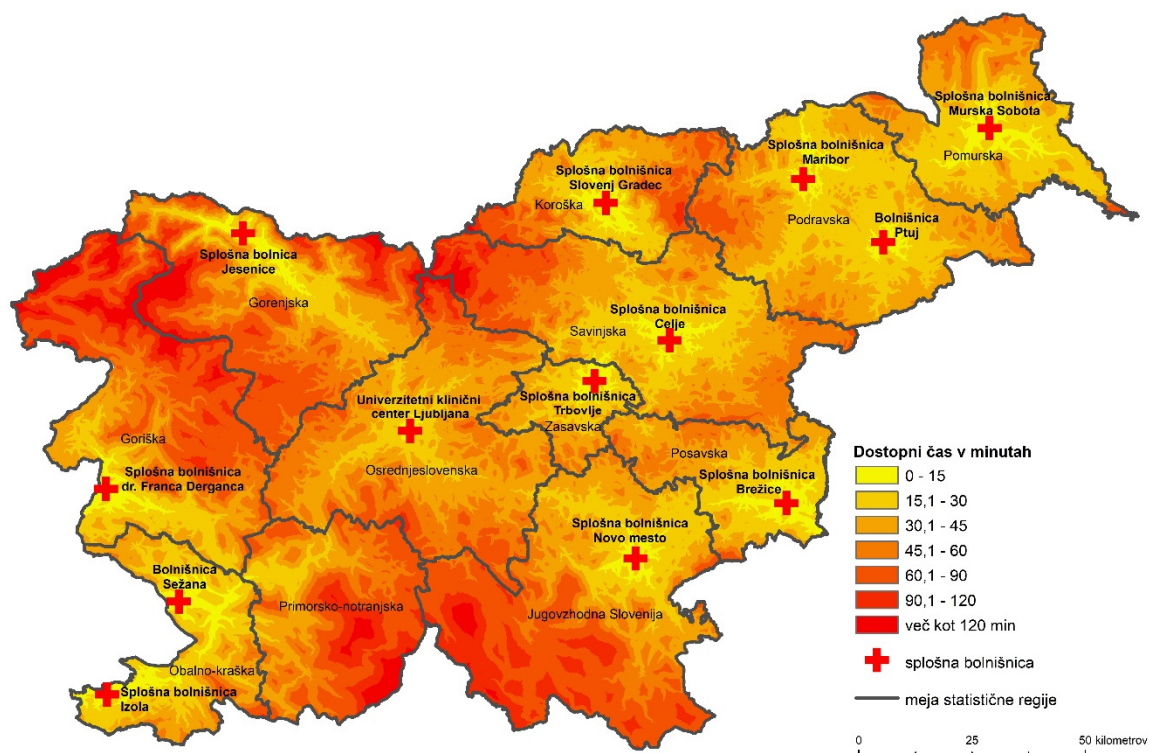
Podatke o dostopnosti do zdravstvenega sistema imamo na voljo le na ravni Slovenije. Na regionalni ravni pa smo pridobili podatke o fizični dostopnosti do splošnih bolnišnic. Fizična dostopnost do zdravstvenih ustanov neposredno sicer ne vpliva na zdravje prebivalcev, ampak ima lahko le posreden vpliv. Ker pa je to edini kazalnik dostopnosti na regionalni ravni, smo ga kot enega od treh kazalnikov zdravja uporabili tudi v sestavljenem kazalniku regionalne blaginje v Sloveniji. Za analizo tovrstne dostopnosti smo uporabili analizo dostopnost z avtom (Drobne in Paliska, 2015; Drobne, 2016) do splošnih bolnišnic s pomočjo GIS aplikacije. Zaradi konfiguracije terena in slabo razvejane mreže cest v nekaterih območjih Slovenije, je povprečen čas potovanja z avtom do splošnih bolnic zelo odvisen od tega, kje prebivalci živijo. V povprečju so najbližje regijski splošni bolnišnici prebivalci obalno-kraške regije (13 minut). Najbolj se ta čas podaljša v notranjsko-kraški regiji, kjer prebivalci regije v povprečju potrebujejo do splošne bolnice v regiji skoraj 40 minut.

Slika 7: Dostopnost z avtom v minutah do splošnih bolnic, regije, 2015

Vir: Drobne, 2016, DARS 2016, DRSI 2016a,b, GURS 2016a,b.

Zemljevid 1: Dostopnost z avtom v minutah do splošnih bolnišnic, regije, 2015

Avtor in kartograf: Samo Drobne. Vir: DARS 2016, DRSI 2016a,b, GURS 2016a,b, lastni izračun.

2.2.2 Izobrazba

Izobrazbena raven prebivalstva je eden od dejavnikov blaginje, ki najbolj vpliva na sedanjo in prihodnjo blaginjo, tako posameznika kot celotne družbe. Pridobljena izobrazba vpliva na posameznikov položaj na trgu dela in dohodek, poleg tega pa je povezana tudi z drugimi dejavniki blaginje kot so zdravje, vključenost v družbo in drugo. Višja raven izobrazbe ima tako vrsto pozitivnih učinkov, od boljšega zdravja do kvalitetnejšega življenja. Stopnja izobrazbe pa je tudi pomemben pokazatelj socialnega statusa v sodobnih zahodnih družbah (Easterbrook, M. J., Kuppens, T., Manstead, A. S. R., 2016). Dobro izobražena delovna sila pa je ključnega pomena tudi za dvig produktivnosti, zagotavljanje prožnosti in prilagodljivosti spreminjajočim se razmeram na trgu delovne sile celotnega gospodarstva. Posledice razlik v izobrazbi med regijami povzročajo tudi večje regionalne razlike v produktivnosti, plačah in s tem razlike v blaginji.

Projekt Kazalniki blaginje v Sloveniji (UMAR, 2015) vključuje izobraževanje med kazalnike družbene blaginje in kot vodilnega med njimi opredeljuje delež prebivalstva z vsaj srednješolsko izobrazbo. OECD metodologija regionalne blaginje (OECD regional..., 2016) priporoča za področje izobrazbe kazalnik delež zaposlenih z najmanj srednjo izobrazbo, ki smo ga uporabili tudi v naši analizi, vendar s to razliko, da smo upoštevali *delež zaposlenih s terciarno izobrazbo*. Terciarna izobrazba je namreč pomemben dejavnik razvoja tako posameznikov kot regij.

Tabela 14: Delež zaposlenih s terciarno izobrazbo, %, regije, 2011–2015

Regije	2011	2012	2013	2014	2015	2015–2011
SLOVENIJA	27,0	28,8	29,7	31,0	31,8	4,8
Osrednjeslovenska	33,8	36,0	37,0	38,4	39,4	5,6
Obalno-kraška	27,0	28,9	29,7	31,2	31,8	4,8
Gorenjska	27,4	29,2	30,1	31,5	32,2	4,8
Goriška	26,2	28,1	29,0	30,3	30,9	4,7
Savinjska	23,5	25,2	26,1	27,3	28,3	4,7
Jugovzhodna Slovenija	24,1	26,2	27,2	28,5	29,0	4,9
Pomurska	20,2	21,3	22,0	23,2	24,1	3,8
Primorsko-notranjska	25,0	27,1	28,2	29,2	29,8	4,8
Podravska	24,4	26,1	26,9	28,2	28,9	4,5
Koroška	22,8	23,9	24,5	25,8	26,5	3,7
Posavska	22,6	24,3	25,2	26,3	27,0	4,4
Zasavska	22,9	24,5	25,5	26,7	27,3	4,4

Vir: SURS, registrski popis prebivalstva.

Slika 8: Delež zaposlenih s terciarno izobrazbo, %, regije, 2015

Vir: SURS, registrski popis prebivalstva.

Po deležu zaposlenih s terciarno izobrazbo v pozitivni smeri najbolj izstopa osrednjeslovenska regija, kjer je visoko izobraženih delavcev skoraj 40 %. Nadpovprečen delež imata še gorenjska in obalno-kraška regija. Okoli četrte zaposlenih s terciarno izobrazbo je v pomurski regiji, kar je najnižji delež med regijami. Izobrazbena struktura zaposlenih je odvisna tudi od gospodarske strukture v regijah. Na višjo izobrazbeno strukturo zaposlenih tako vpliva višji delež storitvenih dejavnosti, medtem ko je v delovno intenzivni industriji visoko izobraženega kadra manj. V vseh regijah se izobrazbena struktura zaposlenih povečuje po letu 2011, razlike med regijami pa se postopoma zmanjšujejo.

2.2.3 Okolje

Kakovost lokalnega okolja ima pomemben učinek na blaginjo sedanje in prihodnjih generacij. Kazalnike okolja pogosto merimo točkovno, zato se lahko že na kratke razdalje zelo razlikujejo. Projekt Kazalniki blaginje v Sloveniji (UMAR, 2015) opredeljuje okoljske kazalnike v sklopu okoljske blaginje, ki vključujejo kazalnike na sedmih okoljskih področjih. Na regionalni ravni je v Sloveniji malo kazalnikov, s katerimi bi lahko spremljali kakovost okolja in še ti pogosto ne podajo vrednosti za celotno statistično regijo. OECD v svoji metodologiji (OECD regional..., 2016) uporablja kazalnik, ki kaže onesnaženost zraka s PM_{2,5} delci, poleg tega pa opozarja,

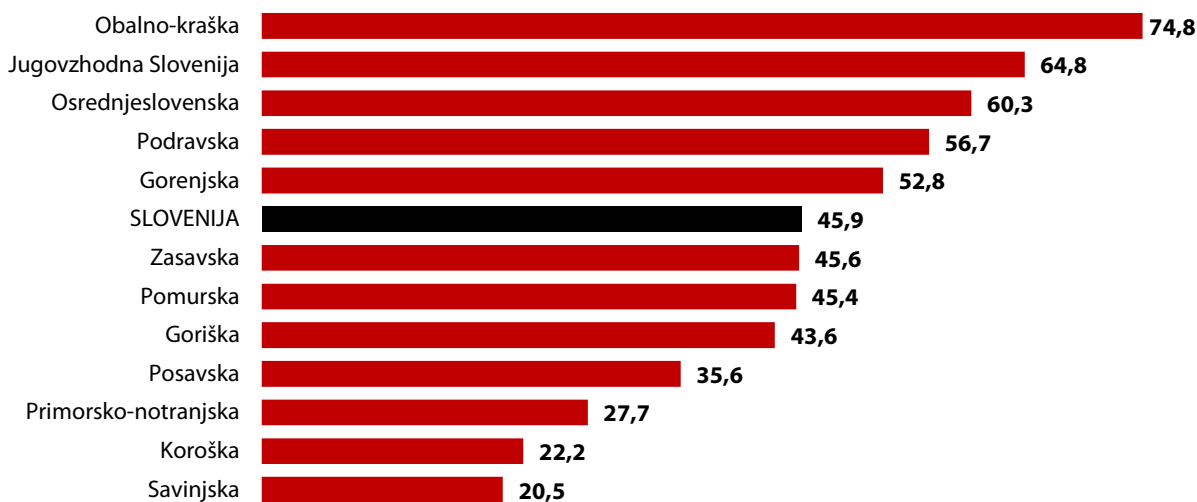
da bi bilo v analizo regionalne blaginje pomembno vključiti kvaliteto okolja tudi na ostalih področjih, kot so npr. voda, odpadki, prst, saj so tudi tu lahko velike regionalne razlike. Zaradi pomanjkanja ustreznih podatkov o kakovosti zraka na regionalni ravni smo za našo analizo blaginje upoštevali kakovost vode s kazalnikom *delež prečiščene odpadne vode z vsaj sekundarnim čiščenjem v izpuščeni odpadni vodi*.

Tabela 15: Delež prečiščene odpadne vode z vsaj sekundarnim čiščenjem v izpuščeni odpadni vodi, %, regije, 2011–2015

Regije	2012	2013	2014	2015	2015–2012
SLOVENIJA	30,0	30,7	42,5	45,9	15,8
Osrednjeslovenska	25,3	26,2	46,4	60,3	34,9
Obalno-kraška	65,6	65,2	59,6	74,8	9,2
Gorenjska	21,8	23,7	58,5	52,8	31,0
Goriška	35,7	32,7	39,3	43,6	7,8
Savinjska	15,8	20,9	28,8	20,5	4,7
Jugovzhodna Slovenija	77,4	74,5	61,4	64,8	-12,6
Pomurska	52,0	37,7	26,7	45,4	-6,6
Primorsko-notranjska	21,8	26,5	31,7	27,7	5,9
Podravska	58,4	50,7	54,9	56,7	-1,7
Koroška	26,1	27,8	21,8	22,2	-3,9
Posavska	25,1	30,5	31,3	35,6	10,5
Zasavska	44,6	36,8	40,6	45,6	1,0

Vir: SURS.

Slika 9: Delež prečiščene odpadne vode z vsaj sekundarnim čiščenjem v izpuščeni odpadni vodi, %, regije, 2015

Vir: SURS.

Med statističnimi regijami so velike razlike v čiščenju odpadnih voda. Največ, kar tri četrtine, odpadnih voda prečistijo z najmanj sekundarnim čiščenjem v obalno-kraški regiji, le petino pa v savinjski regiji, kar je najmanj med regijami. Čiščenje odpadnih voda se v večini regij izboljšuje. Najbolj se je izboljšalo v osrednjeslovenski regiji. Na izboljšano stanje precej vpliva izgradnja komunalnega omrežja in čistilnih naprav po občinah, ki so bila v velikem obsegu sofinancirana tudi s kohezijskimi sredstvi v finančni perspektivi (2007–2014). Na razlike med leti vpliva tudi količina odpadne vode, ki odteče neprečiščena. Če je te vode več, se zmanjša delež prečiščene odpadne vode v vsej odpadni vodi. To se dogaja v času velikih neurij in poplav. Zato imajo nekatere regije v letu 2015 manjši delež prečiščene odpadne vode kot leta 2012, najbolj pa izstopa jugovzhodna Slovenija.

2.2.4 Varnost

Osebna varnost je pomembna dimenzija blaginje prebivalstva. Kriminal nima samo neposrednega in dolgotrajnega vpliva na žrtev in njeno družino, pač pa tudi na druge, ki živijo v širši skupnosti, kjer se kriminalna dejanja dogajajo. Povečuje občutek negotovosti, pogosto pa tudi nizko zaupanje prebivalstva v institucije, ki skrbijo za varnost prebivalstva. Varnost je povezana tudi z ostalimi dejavniki blaginje kot so izobrazba, zdravje in zaposlitev. Projekt Kazalniki blaginje v Sloveniji (UMAR, 2015) vključuje osebno varnost med kazalnike družbene blaginje, med katerimi je eden vodilni in štiri dopolnilni, ki merijo osebno varnost na različnih področjih kriminalitete. Metodologija OECD (OECD regional..., 2016) za prikaz tega dejavnika blaginje uporablja število prijavljenih umorov na 100.000 prebivalcev. Po tem kazalniku se Slovenija uvršča med najbolj varne države. Vendar tudi druga kazniva dejanja pomembno vplivajo na kvaliteto življenja ljudi, zato smo za to komponento blaginje kazalnik prilagodili in uporabili število obsojenih (polnoletnih in mladoletnih) na 1.000 prebivalcev. Ta kazalnik meri število obsojenih ne glede na to zaradi katere vrste kaznivega dejanja so obsojeni.

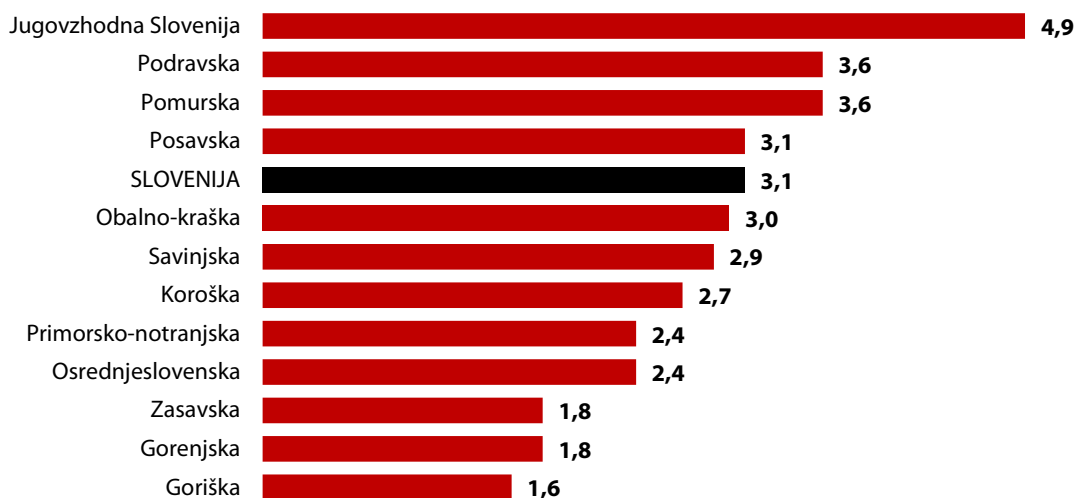
Tabela 16: Polnoletni in mladoletni obsojenci na 1000 prebivalcev, regije, 2008–2015

Regije	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2015–2008
SLOVENIJA	4,6	4,1	4,1	3,9	4,3	5,7	4,7	3,1	-1,5
Osrednjeslovenska	3,6	2,8	2,9	2,9	2,9	5,1	3,8	2,4	-1,2
Obalno-kraška	4,3	4,0	3,7	3,3	4,5	5,6	4,8	3,0	-1,3
Gorenjska	3,1	2,3	2,3	2,3	2,9	3,1	3,2	1,8	-1,3
Goriška	2,0	1,8	2,1	2,1	2,3	2,5	2,2	1,6	-0,4
Savinjska	3,5	3,5	3,9	3,0	3,3	4,9	4,3	2,9	-0,6
Jugovzhodna Slovenija	5,4	5,4	5,1	5,1	5,7	8,3	7,1	4,9	-0,5
Pomurska	5,9	4,9	4,9	4,6	5,2	5,9	4,8	3,6	-2,3
Primorsko-notranjska	3,4	2,9	3,1	3,1	2,8	3,7	3,2	2,4	-1,0
Podravska	5,6	5,7	5,2	5,0	5,3	6,2	5,1	3,6	-2,0
Koroška	4,4	4,1	4,2	4,0	4,7	5,5	3,3	2,7	-1,7
Posavska	5,5	3,7	3,8	3,0	4,3	4,2	4,0	3,1	-2,4
Zasavska	5,0	4,6	5,2	4,6	4,2	6,6	4,5	1,8	-3,2

Vir: SURS.

Do leta 2013 se je število obsojenih na 1000 prebivalcev po regijah večinoma povečevalo, še posebej v letu 2013, na kar je vplivala novela zakona o kazenskem postopku⁵, ki je začela veljati maja 2012 (SURS, 2015). Po letu 2013, še posebej v letu 2015, pa se je v vseh regijah število obsojenih na 1000 prebivalcev zmanjšalo, najbolj v pomurski regiji. V jugovzhodni Sloveniji je bilo v letu 2015 v povprečju okoli 5 obsojencev na 1000 prebivalcev, kar je največ med statističnimi regijami. Poleg te regije imajo nadpovprečno število obsojencev še podravska, pomurska in posavska regija. Najbolj varna pred kriminalnimi dejanji je goriška regija, ki ima trikrat manjše število obsojencev kot jugovzhodna Slovenija. Čeprav se število obsojenih na 1000 prebivalcev po regijah zmanjšuje po letu 2013, pa so razlike med regijami še vedno velike in naraščajo.

⁵ Omogočila je izvedbo poenostavljenih oblik kazenskega postopka ter ekonomične poteke glavnih obravnav. Uvedena sta bila predobravnavni narok in sporazum o priznanju krivde. Leto 2013 je bilo zato po številu obsodb izjemno.

Slika 10: Polnoletni in mladoletni obsojenci na 1000 prebivalcev, regije, 2015

Vir: SURS.

2.2.5 Vključenost v družbo

Na blaginjo posameznika vplivajo tudi institucionalni pogoji in upravljanje. Demokratične družbe uspešno delujejo le, če se prebivalci vključujejo in sodelujejo v javnem življenju. Veliko politik, ki neposredno vpliva na življenje ljudi, je namreč sprejetih prav na lokalni ravni. Z osebnim vključevanjem in sodelovanjem ljudi vplivajo na politične odločitve, ki imajo učinek tako na življenje posameznika in kot na celotno družbo. Zato je vključevanje prebivalcev v družbo nujno za učinkovito upravljanje, kar pa ima tudi povratni vpliv na bolj aktivno delovanje posameznikov v družbi. Projekt Kazalniki blaginje v Sloveniji (UMAR, 2015) uvršča vključenost v družbo med kazalnike družbene blaginje v okviru področja družbene klime. Ta je opredeljena z enim vodilnim kazalnikom in štirimi dopolnilnimi, med katerimi je tudi udeležba na volitvah. Ta kazalnik, ki ga priporoča tudi regionalna metodologija OECD (OECD regional..., 2016) smo za merjenje stopnje vključenosti v družbo uporabili tudi na regionalni ravni. Pove nam, *koliko volivcev od vseh volilnih upravičencev se je udeležilo volitev*. Upoštevali smo podatke o državnoborskih volitvah iz leta 2014.

Slika 11: Volilna udeležba na državnoborskih volitvah, v %, regije, 2014

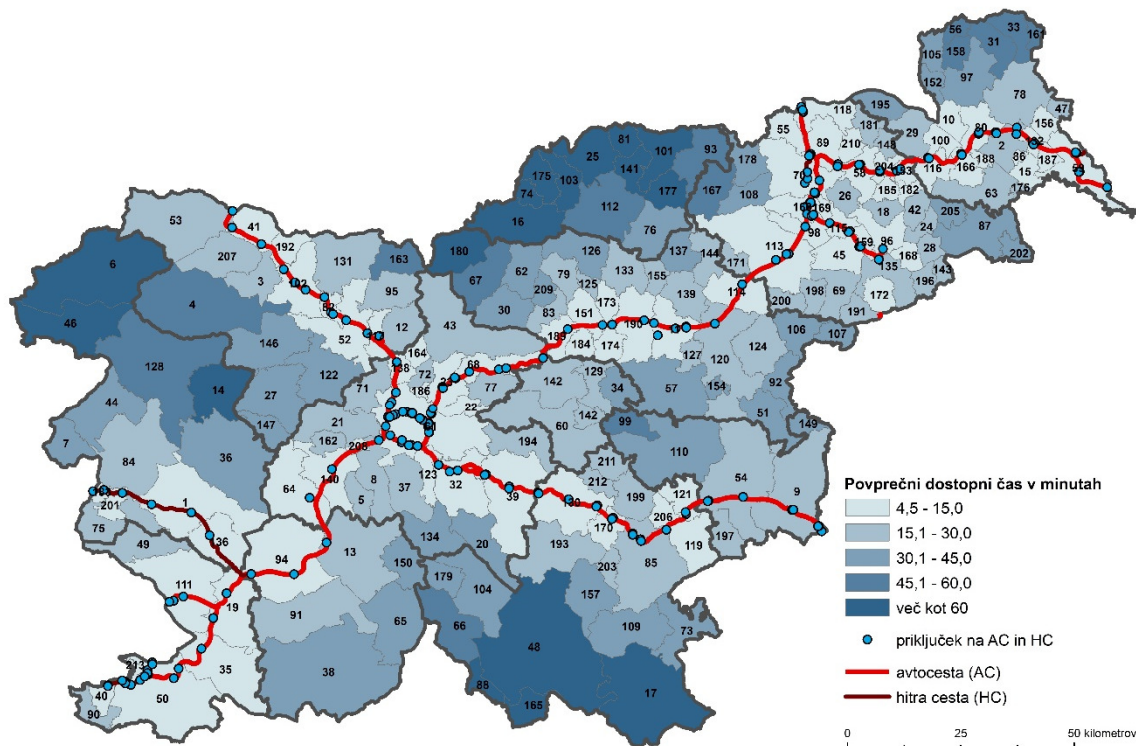
Vir: DVK, preračuni avtorica.

Volilna udeležba je bila najvišja v osrednjeslovenski regiji, kjer se je državnozborskih volitev udeležilo več kot 56 % volilnih upravičencev. Nadpovprečna je bila tudi v gorški, zasavski in gorenjski regiji. Za 10 o. t. nižja in obenem najnižja je bila v pomurski regiji.

2.2.6 Dostop do storitev

Dostop do storitev je pomembna komponenta blaginje prebivalstva, saj kaže, kako lahko ljudje zadovoljujejo svoje potrebe in želje, ki prispevajo h kvalitetnejšemu življenju prebivalstva, pri čemer se razlike še posebej kažejo na regionalni ravni. Prebivalci v različnih območjih imajo namreč različen dostop tako do osnovnih storitev, ki jim zagotavljajo normalen standard življenja, kot tudi do dodatnih, ki jim izboljšujejo kvaliteto življenja. Dostop do storitev lahko presojamo s treh vidikov dostopnosti – fizičnega, ekonomskega ali institucionalnega. Fizični vidik pomeni oddaljenost do storitvenih dejavnosti, ekonomski je vezan na finančne zmožnosti posameznika, da si določeno storitev zagotovijo, institucionalni pa vključuje omejitve kot so zakoni, norme ali družbene vrednote ter poznavanje storitev oz. vedenje o njihovem obstoju. OECD v svoji metodologiji regionalne blaginje (OECD regional..., 2016) za dostopnost do storitev uporablja kazalnik delež gospodinjstev s širokopasovnim dostopom do interneta, med dopolnilnimi kazalniki na regionalni ravni pa med drugim predlaga tudi kazalnike, ki merijo fizično dostopnost. Delež gospodinjstev s širokopasovnim dostopom do interneta vključuje tudi projekt Kazalniki blaginje v Sloveniji (UMAR, 2015), ki ga uvršča med kazalnike družbene blaginje, v področje komunikacij. Za slovenske statistične regije tovrstnih podatkov ni na voljo, zato smo se odločili za fizični kazalnik dostopnosti, ki meri povprečni dostopni čas z lokacij stavb do najbližjega priključka na AC oz. HC po statističnih regijah. Predpostavljamo namreč, da boljša fizična dostopnost do AC in HC omogoča tudi boljšo dostopnost do vseh storitev.

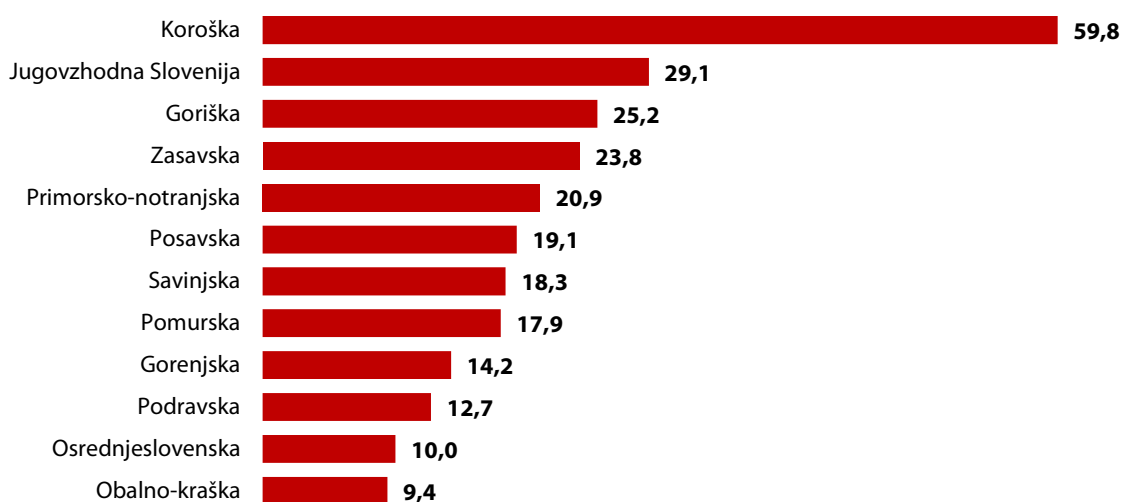
Zemljevid 2: Povprečni dostopni čas z lokacij stavb do najbližjega priključka na avtocesto oziroma hitro cesto po občinah RS, 2015¹

Avtor in kartograf: Samo Drobne. Vir: DARS 2016, DRSI 2016a,b, GURS 2016a,b, lastni izračun. ¹ Na zemljevidu so izpisane šifre občin; šifrant občin je v prilogi.

V Sloveniji so razlike v fizični dostopnosti do priključkov na AC ali HC zelo velike. To je posledica izoblikovanosti reliefa in temu ustreznemu vzorcu poselitve. Poselitev je neenakomerna in razpršena. Zgoščena je v ravninskem, kotlinskem in dolinskem svetu, med gosteje poseljenimi predeli pa so obsežna redkeje poseljena območja, ki so pretežno vezana na gorati in hriboviti svet ter obmejne predele (Miklavčič et al., 2016). Najboljšo dostopnost do priključkov AC ali HC in posredno s tem do storitvenih dejavnosti imajo občine, ki so v neposredni bližini avtocestnega križa, kjer se tudi število prebivalcev povečuje. Najslabšo dostopnost pa imajo občine na Koroškem, v Zgornjesoški dolini in Obkolpju. Prebivalci koroške regije potrebujejo v povprečju kar eno uro, da pridejo z avtom do priključka in so tako fizično najbolj oddaljeni do hitrih prometnih povezav, ki jih pripeljejo še do ostalih storitev. Kar šestkrat krajši, torej okoli 10 minut, pa je v povprečju ta čas za prebivalce obalno-kraške regije.

Slika 12: Dostop z avtom z lokacij z vsaj enim prebivalcem do priključkov AC ali HC v minutah, 2015

Vir: Drobne, 2016.

2.3 Kazalniki subjektivne blaginje

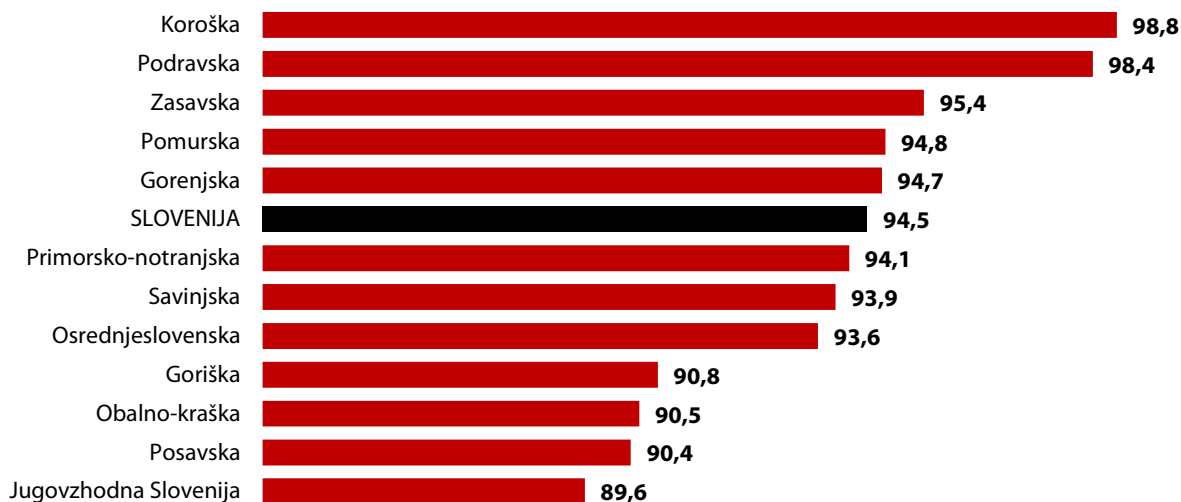
Pri merjenju blaginje prebivalstva moramo upoštevati tudi subjektivne kazalnike blaginje. Z njimi merimo, kako prebivalci sami občutijo in ocenjujejo svoje življenje. Pomemben dejavnik blaginje prebivalcev so namreč medosebni odnosi, podpora socialnih mrež, zaupanje v ljudi in v institucije, kar vse povečuje socialno kohezijo. Ker te ocene vključujejo vrednotenje življenja kot celote na osnovi občutkov in čustev, jih imenujemo tudi »mehki« kazalniki. Teh s statističnim merjenjem t.i. »trdih« kazalnikov ne moremo zajeti in se lahko bistveno razlikujejo od njih. Zato so kazalniki subjektivne blaginje pomembna dopolnitev »trdih« kazalnikov blaginje.

2.3.1 Socialni kapital

Kazalnik, s katerim merimo koliko prebivalcev ima nekoga, s katerim se lahko pogovori o osebnih in intimnih zadevah, smo poimenovali *socialni kapital*, čeprav gre bolj za kazalnik socialne opore oz. socialnih stikov in ga tako v naši analizi tudi razumemo. Pojmovanje socialnega kapitala namreč nima enotne definicije, je pa širše od socialnih stikov. Javornikova in Hanžek (S. Javornik et al., 2006, Hanžek et al., 2008) npr. ugotavljata, da sta pri socialnem kapitalu pomembna tako omrežje socialnih opor kot zaupanje prebivalstva, saj če nekemu ne zaupamo, se nanj v stiski tudi ne bomo obrnili. Kazalniki blaginje v Sloveniji (UMAR, 2015) vključujejo med kazalnike družbene blaginje na področju družbene klime dva kazalnika, ki pojasnjujeta to področje: zaupanje drugim ljudem in stiki s sorodniki, prijatelji, kolegi. Za prikaz kazalnika socialni kapital smo uporabili Evropsko družboslovno raziskavo oz. odgovore na vprašanje: Ali imate koga, s katerim se lahko pogovorite o intimnih in

osebnih stvarih? Gre za anketne podatke⁶, kjer smo zaradi majhnosti vzorca zaznali večje slučajne vplive in zato v izračunu upoštevali povprečje zadnjih treh razpoložljivih let. Ta kazalnik je tudi v skladu z regionalno metodologijo OECD (OECD regional..., 2016).

Slika 13: Socialni kapital, regije, 2010–2014

Vir: ESS, FDV.

V povprečju je v Sloveniji socialni kapital visok, saj 95 % anketirancev odgovarja, da ima vsaj enega, na katerega se lahko obrne v stiski. Pri tem najbolj izstopata koroška in podravska regija, medtem ko ima najšibkejši socialni kapital jugovzhodna Slovenija, ki je za dobrih 10 o. t. nižji, kar se ujema tudi s kazalnikom varnosti, ki je najnižji prav v jugovzhodni Sloveniji.

2.3.2 Zadovoljstvo z življenjem

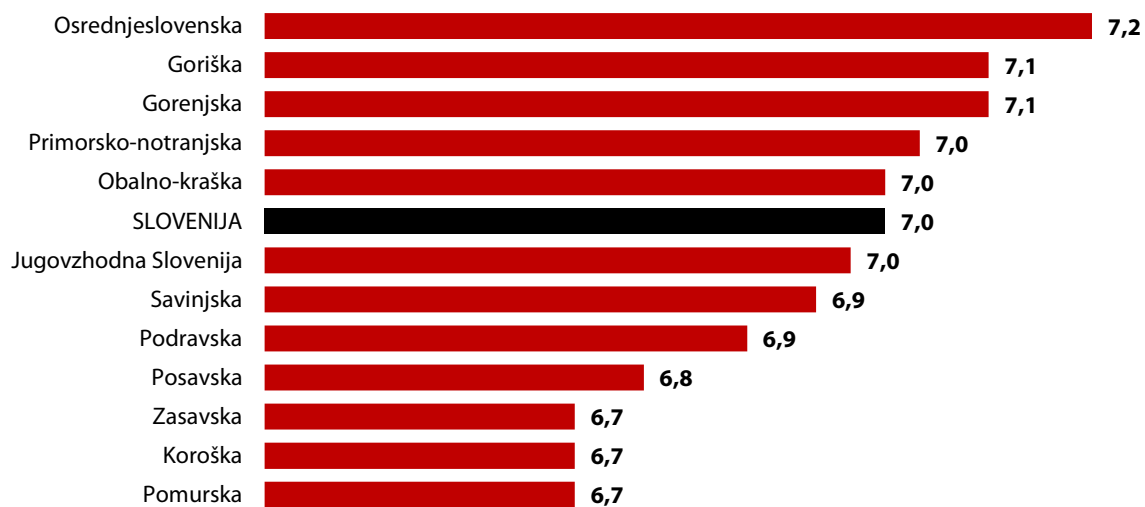
Zadovoljstvo z življenjem je eden od vodilnih kazalnikov družbene blaginje tudi v projektu Kazalniki blaginje v Sloveniji (UMAR, 2015) in eden od kazalnikov regionalne blaginje po metodologiji OECD (OECD regional..., 2016). Za kazalnik *zadovoljstva z življenjem* na regionalni ravni smo uporabili mednarodno statistično raziskavo SILC⁷, v okviru katere so anketiranci ocenili, kako so zadovoljni s svojim življenjem (gledano v celoti), na lestvici od 0 (povsem nezadovoljen) do 10 (zelo zadovoljen). Tudi pri tem kazalniku smo uporabili povprečje zadnjih treh let.

Rezultati so pokazali, da so prebivalci osrednjeslovenske regije najbolj zadovoljni z življenjem, najmanj pa prebivalci pomurske, koroške in zasavske regije. Ti rezultati ustrezno dopolnjujejo ostale merljive statistične kazalnike s področja materialne blaginje in kvalitete življenja.

⁶ ESS je Evropska družboslovna raziskava (European Social Survey). To je akademsko vodena mednarodna anketa, ki je bila do sedaj izvedena že v več kot 30-ih državah. Cilji raziskovanja so spremljati in razlagati spreminjajoče se družbene vrednote in navade v Evropi ter raziskati, kako so povezane s spremembami v institucionalnem okolju širom Evrope. Del programa ESS je raziskava Slovensko javno mnenje. Pri raziskovanju se uporablja visoko kakovostno anketno metodologijo – dosledno naključno vzorčenje, ciljno stopnjo sodelovanja vsaj 70 odstotkov in natančne protokole prevajanja (ADP, 2017). Velikost vzorca: leto 2010=1403, 2012=1257, 2014=1224.

⁷ Podatke zbira SURS z anketnim vprašalnikom raziskovanja Življenjski pogoji (EU-SILC-ang. Statistics on Income and Living Conditions). Te dopolni še s podatki iz administrativnih in drugih zbirk podatkov, ki se večinoma nanašajo na leto pred izvedbo raziskovanja (referenčno leto za dohodek). Velikost vzorca v anketi je velikost vzorca okoli 9000 gospodinjstev oz. 28.000 oseb (SURS).

Slika 14: Zadovoljstvo z življenjem, regije, 2013–2015

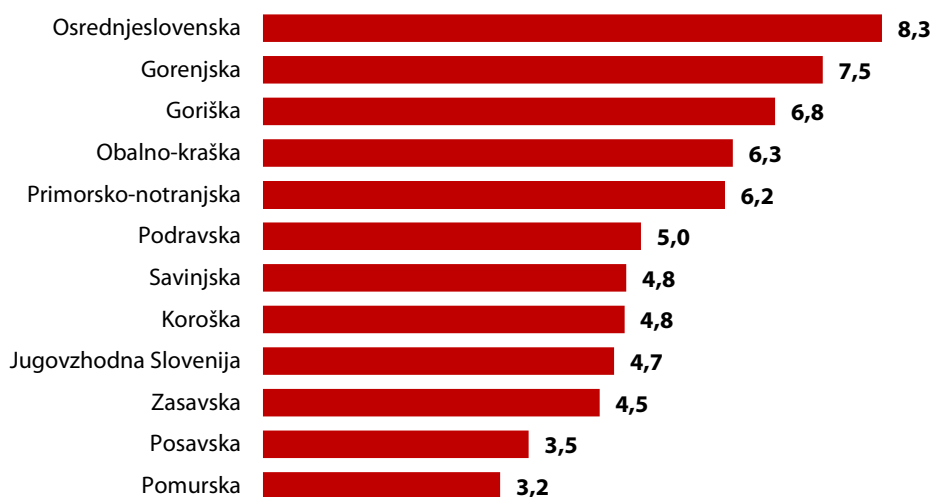
Vir: SURS.

3 SESTAVLJENI KAZALNIK REGIONALNE BLAGINJE

Rezultati kazalnikov po regijah kažejo, da se regije med seboj zelo razlikujejo, vendar pa prihaja do razlik tudi po posameznih dejavnih blaginje znotraj regij, kar je posledica večdimenzionalnosti pojma blaginje. Zaradi lažje interpretacije dobljenih rezultatov po regijah smo se zato odločili, da izračunamo še sestavljeni kazalnik, ki smo ga poimenovali *regionalna blaginja*. Sestavljeni kazalniki so namreč uporabni predvsem na področjih, ko poskušamo nek kompleksen in večdimenzionalen pojav prikazati na poenostavljen način, saj lažje tolmačimo en kazalnik, kot več posamičnih hkrati. Poleg tega imamo tako tudi možnost primerjave s podobnim sestavljenim kazalnikom na regionalni ravni – indeksom razvojne ogroženosti (IRO)⁸.

V izračunu sestavljenega kazalnika regionalne blaginje smo upoštevali po en kazalnik za vsako temo. V primeru več kazalnikov za eno temo (zaposlitev, zdravje) smo iz standardiziranih vrednosti kazalnikov izračunali povprečje in tako dobili en kazalnik za temo. V končnem izračunu smo tako upoštevali 11 kazalnikov, ki smo jih poenotili, tako da smo jih standardizirali in iz njih izračunali povprečje. Za standardizacijo smo uporabili metodo min-max. Povprečje standardiziranih vrednosti smo prikazali na skali od 0-10.

Slika 15: Sestavljeni kazalnik blaginje, regije, 2015

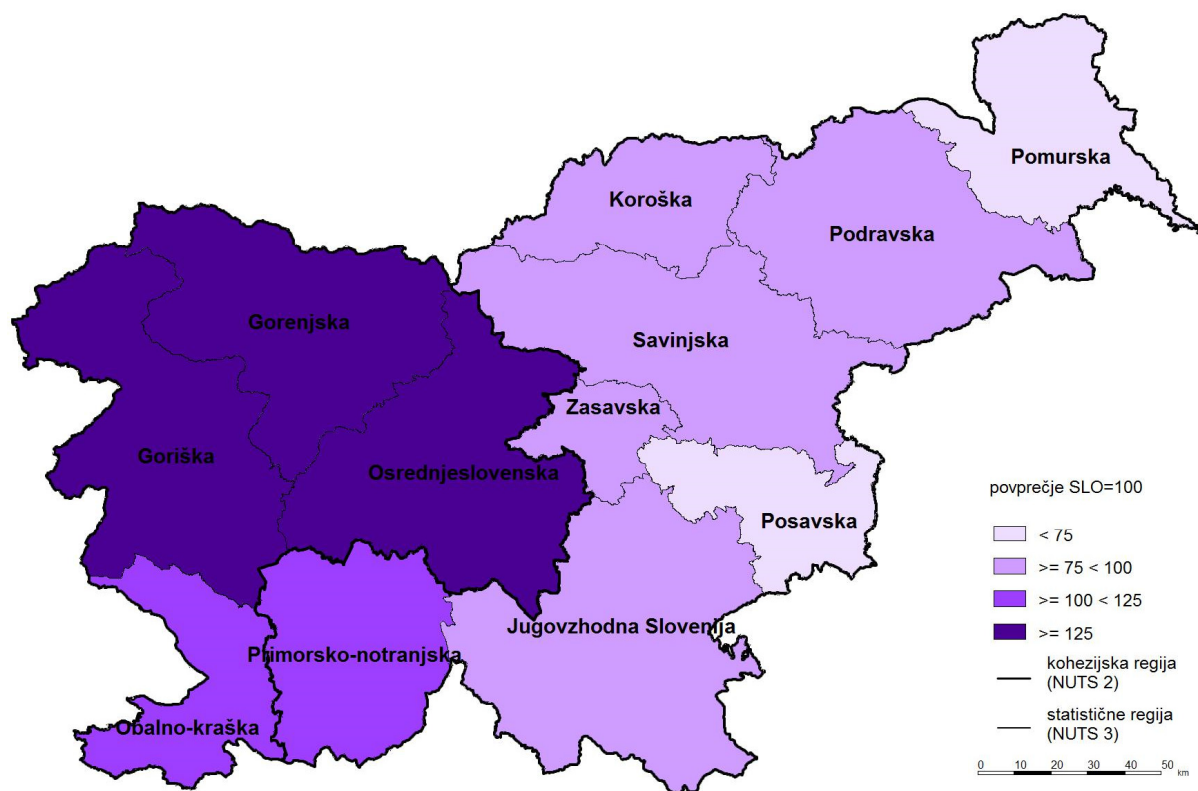

Vir: SURS, NIJZ, DVK, FDV, Drobne 2016, lastni izračuni.

Rezultati analize so pokazali, da imajo regije v zahodni Sloveniji višjo blaginjo kot regije v vzhodni Sloveniji. Po podobnosti kazalnikov blaginje lahko statistične regije uvrstimo v štiri skupine. V prvi skupini so osrednjeslovenska, gorenjska in goriška regija. Te imajo vrednost sestavljenega kazalnika med 8,3 in 6,8. Visoke vrednosti imajo predvsem na področju zadovoljstva z življenjem, dohodkov, vključenosti v družbo, dostopa do storitev in varnosti. Ugodna sta kazalnika zaposlitve. Najšibkejša pa so na področju socialnega kapitala, še posebej goriška regija.

⁸ Indeks razvojne ogroženosti (IRO) je sestavljeni kazalnik za spremljanje regionalnega razvoja. Prvič je bil v regionalno politiko uveden za programsko obdobje 2007-2013. Za programsko obdobje 2014-2020 pa je bil metodološko posodobljen. Sestavljen je iz 14 podkazalnikov, njihov izbor pa naj bi uravnoteženo odražal vidike razvoja določene v Strategiji razvoja Slovenije in Strategiji EU 2020, ki sta bili kot strateška dokumenta na voljo v času metodološke posodobitve kazalnika (leta 2013). Podkazalniki sestavljenega kazalnika IRO vključujejo kazalnike razvitosti, razvojnih možnosti in ogroženosti ter so: bruto domači proizvod na prebivalca; bruto dodana vrednost na zaposlenega; % bruto investicij v osnovna sredstva v BDP; stopnja registrirane brezposelnosti (15–29 let); stopnja delovne aktivnosti (20–64 let); % preb. s terciarno izobrazbo (25–64 let); % bruto domačih izdatkov za RRD v BDP; % vsaj sekundarno prečiščene odpadne vode; % površine varovanih območij; % ocenjene škode zaradi elementarnih nesreč v BDP; stopnja registrirane brezposelnosti; indeks staranja prebivalstva; razpoložljivi dohodek na prebivalca; poseljenost v km² na prebivalca.

Zemljevid 3: Sestavljeni kazalnik regionalne blaginje, 2015

Vir: GURS, SURS, FDV, NIJZ, DVK, Drobne, izračuni in kartografija avtorica.

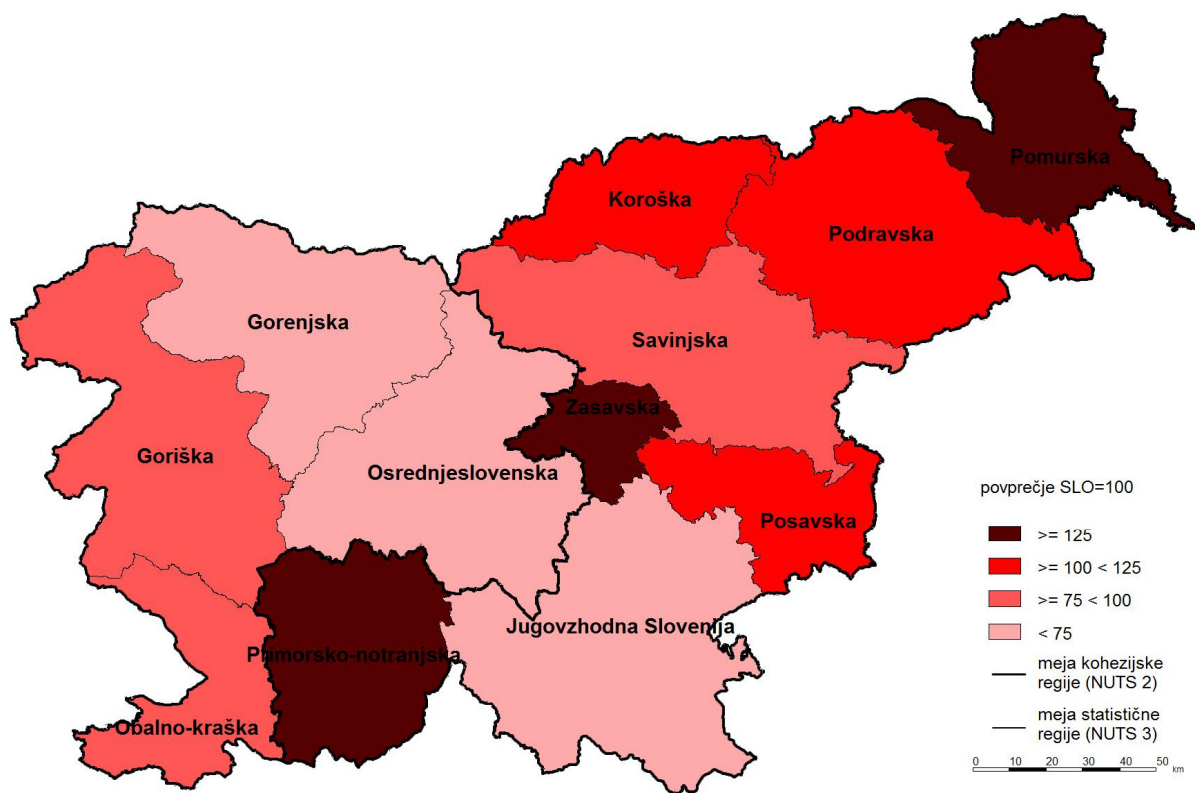
V drugo skupino smo uvrstili obalno-kraško in primorsko-notranjsko regijo. Ti dve regiji imata vrednost kazalnika blaginje 6,3 in 6,2. Visoke vrednosti dosežata predvsem na področju dohodka, zadovoljstva z življenjem, dostopnosti do storitev in varnosti. Tudi možnosti zaposlitve so v regijah razmeroma dobre. Slabša pa sta kazalnika subjektivne blaginje, še posebej socialni kapital v obalno-kraški regiji.

Tretja skupina je najštevilnejša in razlike med regijami so tu najmanjše. Regije imajo vrednost kazalnika med 5 in 4,5. V tej skupini so: podravska, savinjska, koroška, jugovzhodna Slovenija in zasavska regija. Nekatere regije v tej skupini so precej raznolike, kot npr. koroška, ki izstopa po drugem najvišjem razpoložljivem dohodku na prebivalca na eni strani in najnižjim zadovoljstvom z življenjem na drugi strani, kar potrjuje dejstvo, da blaginja ni odvisna samo od dohodka prebivalstva.

V četrti skupini sta dve regiji, posavska in pomurska s kazalnikoma v vrednosti 3,5 in 3,2. Posavska regija ima pri večini kazalnikov vrednosti, ki so med najslabšimi. Pomurska regija pa je zelo raznolika. Na nekaterih področjih ima zelo visoke vrednosti, npr. stanovanjski pogoji, dostopnost do storitev in socialnega kapitala, na dnu pa je pri večini kazalnikov, npr. na področju dohodkov, zaposlitve, izobrazbe zaposlenih in vključenosti v družbo.

Dobljene rezultate smo primerjali tudi s sestavljenim kazalnikom, ki ga uporabljamo za spremljanje regionalnega razvoja (IRO). V kazalnik IRO je vključenih več ekonomskih kazalnikov in nobenega subjektivnega. Pričakovali bi, da je v regijah, ki so po ekonomskih kazalnikih uspešnejše in tako manj razvojno ogrožene, tudi blaginja prebivalstva večja. Vendar ni vedno tako. Jugovzhodna Slovenija je na primer glede na kazalnik IRO med najmanj razvojno ogroženimi regijami, kazalnik regionalne blaginje prebivalstva pa temu ne sledi. Obratno pa je primorsko-notranjska regija po kazalniku regionalne blaginje uvrščena višje kot bi pričakovali glede na njeno razvojno ogroženost. To ponovno potrjuje ugotovitev, da veliko bolj kot dohodki na blaginjo prebivalstva vplivajo še drugi dejavniki kakovosti življenja.

Zemljevid 4: Indeks razvojne ogroženosti, 2012–2016 (IRO, 2016)

Vir: GURS, SURS, ARSO, URSZR, DRI, izračuni in kartografija avtorica.

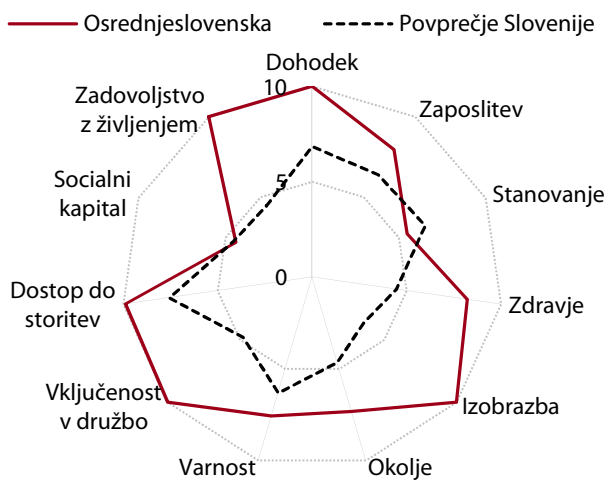
4 ANALIZA PO REGIJAH

Regionalna analiza ponuja bolj jasno sliko blaginje v državi, saj se ta po regijah razlikuje od nacionalnega povprečja. Natančnejši pregled regionalnih podatkov pa, kot že omenjeno, kaže, da se regije razlikujejo tudi znotraj po različnih dimenzijah blaginje. Nobena regija namreč nima istočasno visoke ali nizke ravni blaginje v vseh dimenzijah oz. na vseh področjih merjenja.

4.1 Osrednjeslovenska regija

Osrednjeslovenska regija se je uvrstila najvišje med vsemi regijami z vrednostjo sestavljenega kazalnika 8,3. Pri vseh treh sestavinah blaginje ima nadpovprečne vrednosti, najvišje med vsemi regijami pa je po kakovosti življenja. Rezultati ne presenečajo. Pri kazalnikih kakovosti življenja je kar pri treh v samem vrhu. Regija ima najvišji delež zaposlenih s terciarno izobrazbo, najvišjo udeležbo na državnozborskih volitvah, druga najvišja pa je po dostopnosti do storitev. Po subjektivni oceni prebivalstva o socialnem kapitalu, to je deležu prebivalstva, ki ima nekoga, na katerega se lahko obrne v stiski, je nekoliko slabša, medtem ko je po zadovoljstvu z življenjem tudi najboljša med vsemi regijami. Od vseh treh sestavin, ki sestavljajo kazalnik blaginje, ima regija še najslabše vrednosti na področju materialne blaginje, zaradi visoke stopnje prenaseljenosti stanovanj v primerjavi z ostalimi regijami. Druga dva kazalnika materialne blaginje sta v regiji precej boljša, saj je osrednjeslovenska regija na prvem mestu po razpoložljivem dohodku na prebivalca, stopnja delovne aktivnosti ima nadpovprečno, stopnja brezposelnosti pa podpovprečno.

Slika 16: Kazalniki blaginje v osrednjeslovenski regiji, 2015

Vir: SURS, anketa SILC, FDV, NIJZ, DVK, FGG, preračuni avtorica.

4.2 Gorenjska regija

Gorenjska regija je druga na lestvici z vrednostjo sestavljenega kazalnika 7,5. Tudi ta regija ima pri vseh treh sestavinah blaginje nadpovprečne vrednosti, najvišje pri materialni blaginji. Tu izstopa po kazalniku zaposlitve, saj ima najnižjo stopnjo registrirane brezposelnosti, po stopnji delovne aktivnosti pa je boljša le primorsko-notranjska regija. Tudi razpoložljivi dohodek na prebivalca ima nadpovprečen, medtem ko je glede bivalnih pogojev precej slabša, saj sodi med regije z nadpovprečno prenaseljenimi stanovanji. Tudi po kakovosti življenja je regija nadpovprečna. Pozitivno izstopata predvsem kazalnika varnosti in dostopnosti do storitev. V regiji je visoka tudi vključenost v družbo. Najslabše vrednosti ima pri kazalniku izobrazbe, kljub nadpovprečnemu deležu zaposlenega prebivalstva s terciarno izobrazbo. Tudi pri kazalniku okolja je nekoliko slabša, a še vedno nadpovprečna. Tretja sestavina sestavljenega kazalnika, subjektivna blaginja, je v regiji nadpovprečna. Prebivalci regije so visoko ocenili predvsem zadovoljstvo z življenjem.

Slika 17: Kazalniki blaginje v gorenjski regiji, 2015

Vir: SURS, anketa SILC, FDV, NIJZ, DVK, FGG, preračuni avtorica.

4.3 Goriška regija

Goriška regija je z vrednostjo sestavljenega kazalnika 6,8 na tretjem mestu med statističnimi regijami. Najvišje vrednosti ima na področju materialne blaginje, kjer izstopa predvsem po kazalniku dohodka. Po razpoložljivem dohodku na prebivalca je na tretjem mestu. Tudi po ostalih dveh kazalnikih materialne blaginje se uvršča visoko, saj so možnosti zaposlitve v regiji relativno dobre, prav tako pa tudi bivanjske razmere. Prenaseljenost stanovanj je manjša kot v slovenskem povprečju. Pri kazalnikih kakovosti življenja izstopa predvsem glede varnosti in volilne udeležbe. Slabša pa je pri okoljskem kazalniku in izobrazbi zaposlenih, ki sta nekoliko pod slovenskim povprečjem. Pričakovano trajanje življenja je blizu slovenskega povprečja, po dostopnosti pa je v precej slabšem položaju kot druge regije. Od vseh treh komponent regionalne blaginje ima regija še najslabše rezultate pri subjektivni blaginji, predvsem zaradi kazalnika o socialnem kapitalu, kjer je goriška regija med podpovprečnimi regijami. Kljub temu prebivalci goriške regije ocenjujejo zadovoljstvo z življenjem bolj kot v povprečju v Sloveniji.

Slika 18: Kazalniki blaginje v goriški regiji, 2015

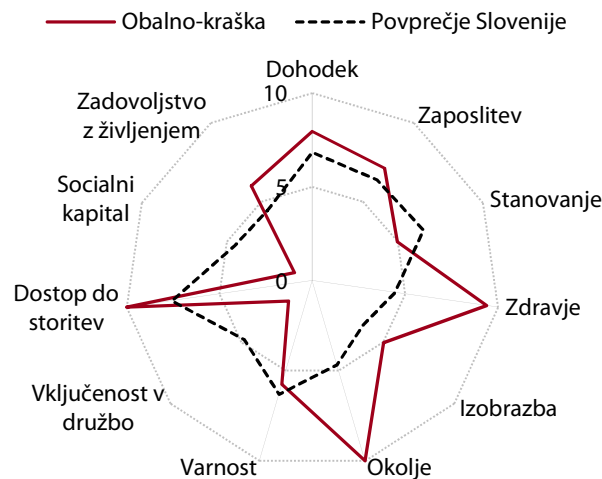

Vir: SURS, anketa SILC, FDV, NIJZ, DVK, FGG, preračuni avtorica.

4.4 Obalno-kraška regija

Obalno-kraška regija ima vrednost sestavljenega kazalnika 6,3 in je na četrtem mestu. Najvišje se uvršča glede kakovosti življenja, kjer je na prvem mestu na področju zdravja, okolja in dostopnosti. Pričakovano trajanje življenja je v regiji med najvišjimi in povprečna stopnja umrljivosti med najnižimi v Sloveniji. Dostopnost do splošne bolnice je v povprečju v regiji najkrajša, kar je povezano tudi z majhnostjo regije. Podobno je tudi z dostopnostjo do priključkov na AC in HC. Med kazalniki kakovosti življenja je regija najslabša po volilni udeležbi. Po tem kazalniku je slabša le še pomurska regija. Kazalniki materialne blaginje so v regiji nekoliko slabši kot kazalniki kvalitete življenja. Razpoložljivi dohodek na prebivalca je nekoliko nad slovenskim povprečjem, stopnja brezposelnosti je podpovprečna, stopnja delovne aktivnosti pa blizu slovenskega povprečja. Precej slabše pa so bivanjske razmere, saj je prenaseljenost stanovanj v obalno-kraški regiji nadpovprečna, slabša je le še v zasavski regiji. Subjektivna blaginja, kot tretja sestavina blaginje, je v regiji najslabša. Vrednost ji zmanjšuje kazalnik socialnega kapitala po katerem je obalno kraška regija med slabšimi regijami. Tudi zadovoljstvo z življenjem prebivalci regije ocenjujejo slabše kot v povprečju prebivalci v Sloveniji.

Slika 19: Kazalniki blaginje v obalno-kraški regiji, 2015

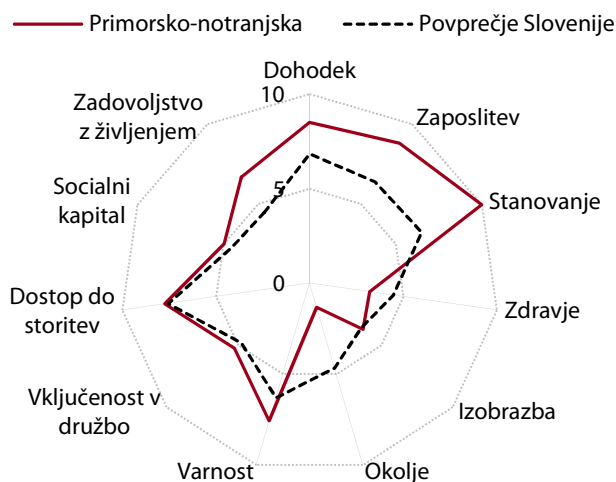

Vir: SURS, anketa SILC, FDV, NIJZ, DVK, FGG, preračuni avtorica.

4.5 Primorsko-notranjska regija

Primorsko-notranjska regija je z vrednostjo sestavljenega kazalnika 6,2 na petem mestu med statističnimi regijami. Regija ima v povprečju najvišje vrednosti kazalnikov materialne blaginje, med katerimi izstopa predvsem bivanjski kazalnik z najnižjo prenaseljenostjo stanovanj v Sloveniji, kar pa je lahko tudi posledica ostarelosti prebivalstva in praznjenja nekaterih demografsko ogroženih območij regije. Visoka sta tudi kazalnika zaposlitve in dohodka. Primorsko-notranjska regija ima namreč podpovprečno stopnjo registrirane brezposelnosti in najvišjo stopnjo delovne aktivnosti. Kazalniki subjektivne blaginje so slabši kot kazalniki materialne blaginje. Prebivalci primorsko-notranjske regije so po samooceni zadovoljstva z življenjem v slovenskem povprečju in po socialnem kapitalu blizu povprečja. Od vseh sestavin blaginje v regiji je kakovost življenja najslabša. Vrednost ji znižuje predvsem okoljski kazalnik, saj ima regija manj kot 30 % odpadne vode prečiščene z najmanj sekundarnim čiščenjem. Tudi kazalnik zdravja ni ugoden. Kljub temu, da imajo prebivalci primorsko-notranjske regije pričakovano trajanje življenja in stopnjo umrljivosti blizu slovenskega povprečja, pa je primerjalno z ostalimi regijami, dostopnost z avtom do splošne bolnišnice v regiji najslabša, kar posledično poslabša kazalnik zdravja. Precej boljša je dostopnost do priključkov na AC in HC. Ugoden pa je tudi kazalnik varnosti.

Slika 20: Kazalniki blaginje v primorsko-notranjski regiji, 2015

Vir: SURS, anketa SILC, FDV, NIJZ, DVK, FGG, preračuni avtorica.

4.6 Podravska regija

Podravska regija je z vrednostjo sestavljenega kazalnika 5 zasedla šesto mesto. Regija ima najvišje vrednosti na področju subjektivne blaginje. Delež prebivalcev, ki ima nekoga, na katerega se lahko obrne v stiski, je v podravski regiji nadpovprečen, samoocena zadovoljstva z življenjem pa podpovprečna. Nekoliko slabša od subjektivne blaginje je materialna blaginja. Razpoložljivi dohodek na prebivalca dosega v podravski regiji 95 % slovenskega povprečja. Možnosti zaposlitve so slabe, saj je stopnja delovne aktivnosti podpovprečna, stopnja registrirane brezposelnosti pa nadpovprečna. Po prenaseljenosti stanovanj je regija nekoliko boljša od slovenskega povprečja. Kakovost življenja v regiji je še slabša od materialne blaginje. Predvsem je regija slaba na področju zdravja. Pričakovano trajanje življenja je tako kot v zasavski regiji najnižje v Sloveniji, stopnja umrljivosti prebivalstva pa je višja le še v pomurski regiji. Kazalnik zdravja izboljšuje predvsem boljša fizična dostopnost do splošne bolnice v regiji. Tudi volilna udeležba na zadnjih državnozborskih volitvah je bila podpovprečna. Delež zaposlenih s terciarno izobrazbo dosega manj kot 30 %, kar je tudi pod slovenskim povprečjem. Kazalnik varnosti kaže slabše rezultate kot v slovenskem povprečju. Boljši je kazalnik okolja, saj je delež prečiščenih odpadnih voda s 57 % nadpovprečen. Kvaliteto življenja regiji izboljšuje razmeroma dobra dostopnost do priključkov na AC in HC, kar vpliva tudi na boljšo fizično dostopnost do storitev.

Slika 21: Kazalniki blaginje v podravski regiji, 2015

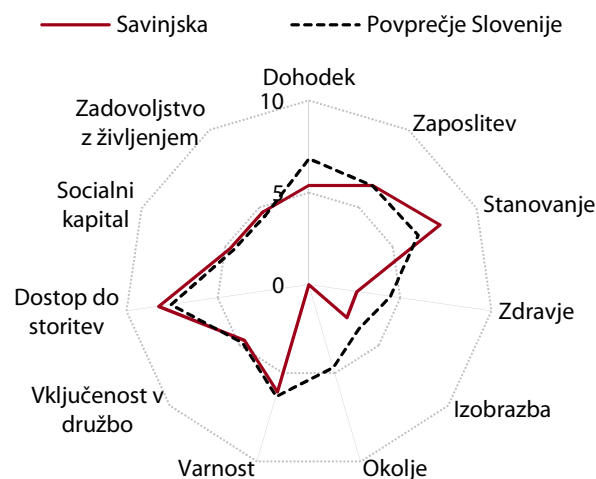

Vir: SURS, anketa SILC, FDV, NIJZ, DVK, FGG, preračuni avtorica.

4.7 Savinjska regija

Savinjska regija je s sestavljenim kazalnikom dosegla vrednost 4,8 in se tako uvrstila na sedmo mesto med statističnimi regijami. Med vsemi tremi sestavinami blaginje v savinjski regiji je materialna blaginja najvišja. Na to je najbolj vplival kazalnik bivanjskih razmer, saj ima podpovprečen odstotek oseb, ki živijo v stanovanjih s premajhnim številom sob glede na število članov gospodinjstva. Kljub visoki stopnji brezposelnosti, je stopnja delovne aktivnosti nadpovprečna. Po razpoložljivem dohodku na prebivalca pa je regija na slabšem, saj je ta nekoliko pod slovenskim povprečjem. Kazalniki subjektivne blaginje so v savinjski regiji slabši kot kazalniki materialne blaginje. Po socialnem kapitalu je regija nekoliko pod slovenskim povprečjem, zadovoljstvo z življenjem pa prebivalci regije ocenjujejo slabše kot v povprečju prebivalci v Sloveniji. Tretja sestavina blaginje prebivalstva, kvaliteta življenja, je v savinjski regiji najslabša med vsemi tremi. Vrednost ji znižuje predvsem kazalnik okolja, saj je v savinjski regiji le ena petina odpadne vode prečiščene z najmanj sekundarnim čiščenjem, kar je najmanj med statističnimi regijami. Na slabšo kvaliteto življenja vpliva tudi kazalnik zdravja. Pričakovano trajanje življenja je podpovprečno, stopnja umrljivosti pa nadpovprečna. Izobrazba zaposlenih je nizka v primerjavi z ostalimi regijami. Le okoli 28 % zaposlenih ima terciarno izobrazbo, kar je podpovprečni delež. Kvaliteto življenja prebivalcem regije zvišuje relativno dobra dostopnost do priključkov AC in HC ter varnost, saj je delež obsojenih v regiji podpovprečen.

Slika 22: Kazalniki blaginje v savinjski regiji, 2015

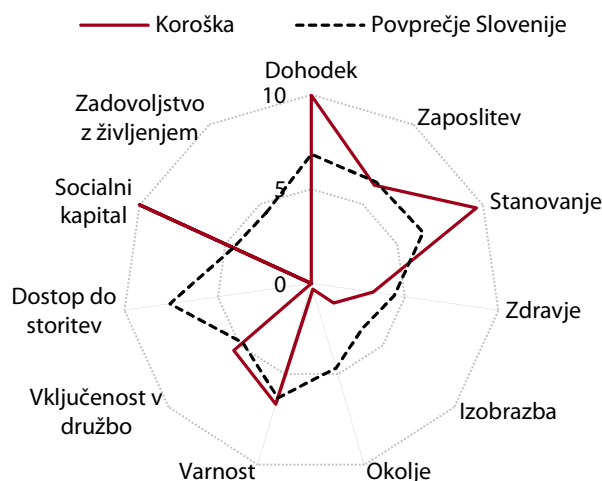
Vir: SURS, anketa SILC, FDV, NIJZ, DVK, FGG, preračuni avtorica.

4.8 Koroška regija

Koroška regija ima prav tako vrednost sestavljenega kazalnika 4,8. Po posameznih komponentah blaginje je regija precej raznolika. Materialna blaginja je v regiji relativno visoka, subjektivna blaginja precej slabša, kvaliteta življenja pa zelo slaba. Materialno blaginjo povečuje zelo visok razpoložljivi dohodek na prebivalca, ki je v koroški regiji drugi najvišji v Sloveniji, takoj za osrednjeslovensko. Tudi prenaseljenost stanovanj je med najnižjimi v Sloveniji. Najslabši med kazalniki materialne blaginje je kazalnik zaposlitve. Stopnja delovne aktivnosti in registrirane brezposelnosti sta na koroškem podpovprečni. Kljub razmeroma dobri materialni blaginji, pa je subjektivna ocena blaginje bistveno slabša, a še vedno nadpovprečna. Ob sicer zelo visokem socialnem kapitalu, najvišjem v Sloveniji, so prebivalci regije z življenjem povsem nezadovoljni, tako kot tudi v pomurski in zasavski regiji. Še slabši so kazalniki kakovosti življenja. Regija ima najslabšo dostopnost do storitev, saj je čas dostopnosti z avtom do priključka na AC ali HC najdaljši med vsemi regijami in v povprečju znaša eno uro. V regiji je slabo poskrbljeno za čiščenje odpadnih voda z najmanj sekundarnim čiščenjem. Prečiščenih je le dobra petina. Med zaposlenimi ima le dobra četrtina terciarno izobrazbo, slabšo izobrazbeno strukturo zaposlenih ima le še pomurska regija. Tudi po pričakovanem trajanju življenja je regija v zadnji četrtini regij. Ustrezno temu je visoka stopnja umrljivosti. Med kazalniki kvalitete življenja je bolj ugodna varnost, s

podpovprečnim številom obsojenih na prebivalca. Po vključenosti v družbo pa je regija na ravni slovenskega povprečja.

Slika 23: Kazalniki blaginje v koroški regiji, 2015

Vir: SURS, anketa SILC, FDV, NIJZ, DVK, FGG, preračuni avtorica.

4.9 Jugovzhodna Slovenija

Jugovzhodna Slovenija je po sestavljenem kazalniku z vrednostjo 4,7 na devetem mestu. V regiji je med vsemi tremi sestavinami blaginje najvišja materialna blaginja. Po razpoložljivem dohodku na prebivalca je regija nadpovprečna, na četrtem mestu med statističnimi regijami. Kazalnik zaposlitve je nekoliko slabši, saj stopnja registrirane brezposelnosti nekoliko presega slovensko povprečje, a je stopnja delovne aktivnosti nadpovprečna. Stopnja prenaseljenosti stanovanj je okoli slovenskega povprečja. Precej nižja od materialne blaginje je kakovost življenja v regiji. Najslabše vrednosti ima kazalnik varnosti. Jugovzhodna Slovenija ima namreč najvišji delež obsojenih mladoletnih in polnoletnih oseb na prebivalca med vsemi statističnimi regijami. Tudi kazalnik zdravja vpliva na nižjo kvaliteto življenja v regiji. Pričakovano trajanje življenja je podpovprečno, stopnja umrljivosti nadpovprečna, dostopnost z avtom do splošne bolnišnice pa je med najvišjimi med statističnimi regijami. Prav tako je slaba tudi dostopnost do storitev, saj je čas dostopa do priključka na AC ali HC v povprečju 30 minut, kar je precej več kot v drugih regijah. Ugoden pa je okoljski kazalnik. V jugovzhodni Sloveniji je že skoraj dve tretjini odpadne vode prečiščene z vsaj sekundarnim čiščenjem. Subjektivna ocena blaginje je najslabša od vseh sestavin blaginje v regiji. Po socialnem kapitalu je najslabša med vsemi regijami, s samooceno zadovoljstva z življenjem pa se uvršča okoli slovenskega povprečja.

Slika 24: Kazalniki blaginje v jugovzhodni Sloveniji, 2015

Vir: SURS, anketa SILC, FDV, NIJZ, DVK, FGG, preračuni avtorica.

4.10 Zasavska regija

Zasavska regija je po sestavljenem kazalniku dosegla vrednost 4,5, kar jo uvršča na deseto mesto. Najnižje med regijami je uvrščena po materialni blaginji, nekoliko višje po subjektivni oceni blaginje, še najboljša pa je po kakovosti življenja. Regija namreč pozitivno odstopa po kazalniku varnosti. Delež obsojenih prebivalcev je skoraj polovico manjši kot v slovenskem povprečju. Nadpovprečna udeležba na državnozbornskih volitvah uvršča regijo visoko tudi glede vključenosti v družbo. Po čiščenju odpadnih voda je regija blizu slovenskega povprečja. Večje težave pa ima z dostopnostjo do storitev, saj je čas, ki ga prebivalci regije potrebujejo, da prispejo z avtom do priključkov AC ali HC, nadpovprečen. Delež zaposlenih s terciarno izobrazbo je v zasavski regiji nižji kot v slovenskem povprečju. Na repu statističnih regij je po pričakovanem trajanju življenja. Stopnja umrljivosti prebivalstva sicer ni najvišja, je pa nadpovprečna. Ta slaba kazalnika nekoliko izboljšuje fizična dostopnost do splošne bolnice v zasavski regiji, ki je precej boljša kot v drugih statističnih regijah. Materialna blaginja v regiji je nizka. Najslabša med regijami je po prenaseljenosti stanovanj. Po razpoložljivem dohodku na prebivalca je v zadnji četrtini regij. Stopnja delovne aktivnosti je podpovprečna, stopnja registrirane brezposelnosti pa je slabša le še v pomurski regiji. Ob nizki materialni blaginji je subjektivna ocena blaginje nekoliko višja. Tako kot v koroški in pomurski regiji ocenjujejo tudi prebivalci Zasavja svoje življenje z najnižjimi ocenami v Sloveniji. Kazalnik socialnega kapitala pa je nadpovprečen.

Slika 25: Kazalniki blaginje v zasavski regiji, 2015

Vir: SURS, anketa SILC, FDV, NIJZ, DVK, FGG, preračuni avtorica.

4.11 Posavska regija

Posavska regija ima vrednost sestavljenega kazalnika 3,5 in se je tako uvrstila na enajsto mesto med statističnimi regijami. Regija ima nizke vrednosti na področju materialne blaginje, še nižje je po kakovosti življenja in najnižje po subjektivni oceni blaginje. V okviru materialne blaginje posavske regije zvišuje vrednost stopnja delovne aktivnosti, ki nekoliko presega slovensko povprečje, vendar je tudi stopnja registrirane brezposelnosti nadpovprečna. Tudi razpoložljivi dohodek na prebivalca je nekoliko pod povprečjem. Stopnja prenaseljenosti stanovanj je visoka, saj skoraj petina prebivalstva živi v stanovanjih s premajhnim številom sob glede na število članov gospodinjstva. Po kakovosti življenja je regija skoraj pri vseh kazalnikih med najslabšimi. Pričakovano trajanje življenja je krajše le še v zasavski regiji, temu ustrezno je tudi stopnja umrljivosti visoka. Nekoliko boljša je le dostopnost z avtom do splošne bolnice. Delež zaposlenih s terciarno izobrazbo je podpovprečen. Po okoljskem kazalniku je Posavje v zadnji tretjini regij. Volilna udeležba je podpovprečna. Po varnosti je regija v slovenskem povprečju. Kvaliteto življenja pa ji izboljšuje nekoliko boljša dostopnost do storitev, saj je dostopnost z avtom do priključkov na AC in HC boljša kot v povprečju po regijah. Tudi zadovoljstvo prebivalstva z življenjem je na nizki ravni, socialni kapital med prebivalci posavske regije je med najslabšimi, slabši je le še v jugovzhodni Sloveniji.

Slika 26: Kazalniki blaginje v posavski regiji, 2015

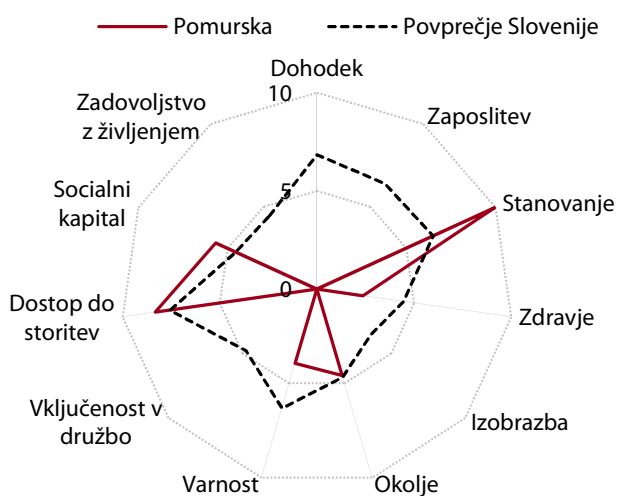

Vir: SURS, anketa SILC, FDV, NIJZ, DVK, FGG, preračuni avtorica.

4.12 Pomurska regija

Na zadnje mesto med statističnimi regijami se je po sestavljenem kazalniku regionalne blaginje z vrednostjo 3,2 uvrstila pomurska regija. Pri vseh treh sestavinah blaginje je na repu statističnih regij. Po posameznih kazalnikih blaginje je regija zelo raznolika, saj marsikje dosega tako najslabše kot tudi najboljše rezultate. V okviru materialne blaginje ima regija najnižji razpoložljivi dohodek na prebivalca, ki je za dobrih 10 % nižji od slovenskega povprečja. Za zaposlitev so v regiji slabe možnosti, saj je stopnja delovne aktivnosti najnižja, stopnja registrirane brezposelnosti pa najvišja med statističnimi regijami. Materialno blaginjo nekoliko izboljšuje kazalnik stopnje prenaseljenosti stanovanj, ki je v pomurski regiji med najnižjimi v Sloveniji. Vzrok za to je lahko povezan tudi z odseljevanjem prebivalstva in praznjenjem nekaterih območij v regiji. Tudi glede kakovosti življenja je regija kar pri dveh kazalnikih na zadnjem mestu med regijami. Med zaposlenimi v regiji jih ima le slaba četrtina terciarno izobrazbo. Udeležba na državnoborskih volitvah je bila slaba, le 46 odstotna. Tudi na področju zdravja je regija na repu statističnih regij. Pričakovano trajanje življenja je med najnižjimi v Sloveniji, stopnja umrljivosti prebivalstva pa je najvišja. Le po dostopnosti z avtom do splošne bolnice je regija nekoliko boljša od večine statističnih regij, kar vpliva na končni kazalnik zdravja. Regija je slaba tudi po kazalniku varnosti. Delež prečiščene odpadne vode z vsaj sekundarnim čiščenjem je blizu slovenskega povprečja. Na boljšo kvaliteto življenja prebivalcev vpliva relativno dobra dostopnost do priključkov na AC in HC, kar posledično vpliva tudi na boljšo dostopnost do storitev. Skladno z nizkimi vrednostmi materialne blaginje in kakovostjo življenja v regiji je tudi samoocena zadovoljstva z življenjem v regiji najnižja. Na področju socialnega kapitala pa so nekoliko boljši rezultati, saj je v Pomurju delež prebivalcev, ki ima nekoga, na katerega se lahko obrne v stiski, nekoliko višji kot v slovenskem povprečju.

Slika 27: Kazalniki blaginje v Pomurski regiji, 2015

Vir: SURS, anketa SILC, FDV, NIJZ, DVK, FGG, preračuni avtorica.

5 ZAKLJUČEK

Kljub pomanjkljivostim analize zaradi slabših podatkovnih virov na regionalni ravni ocenjujemo, da je analiza primerna ocena regionalne blaginje v Sloveniji, ki pa jo bo v prihodnje potrebno še dopolnjevati in izgrajevati v skladu z razpoložljivostjo regionalnih statistik. V primerjavi z ostalimi analizami blaginje v Sloveniji smo uporabili podobno metodo, ki pa upošteva bistveno manjše število kazalnikov. Ocenjujemo, da to ne zmanjšuje vrednosti analize, jo pa poenostavi. Pri večjem naboru kazalnikov se namreč lahko nekateri tudi podvajajo, drugi pa izključujejo. V naši analizi smo iz nabora uporabljenih kazalnikov izračunali tudi sestavljeni kazalnik, česar regionalna metoda OECD (OECD regional..., 2016) ne predvideva. Sestavljeni kazalniki so namreč zelo primerno orodje za prikaz kompleksnih, večdimenzionalnih pojavov, ki jih merimo z vrsto kazalnikov. Pri tem nam množica kazalnikov lahko tudi zamegli sliko. S sestavljenimi kazalniki pa lahko kompleksnost razvoja prikažemo na poenostavljen način, zgolj z enim kazalnikom, v katerem pa je zajeta večdimenzionalnost. Njegova uporabnost je v lažjem tolmačenju enega, sestavljenega kazalnika, kot hkratnem tolmačenju več posamičnih kazalnikov. Zato so sestavljeni kazalniki prepoznani kot zelo koristno analitsko orodje analitikov in raziskovalcev, primerni pa so tudi za ocenjevanje in analizo politik ter javno komuniciranje. Za boljšo interpretacijo sestavljenega kazalnika pa se je seveda še vedno potrebno vračati tudi k izvornim kazalnikom, ki pa so prav tako sestavni del naše analize. Druga prednost sestavljenega kazalnika regionalne blaginje pa je, da ga lahko primerjamo tudi s podobnim sestavljenim kazalnikom IRO, ki ga uporabljamo za spremljanje regionalnega razvoja. Obenem pa so sestavljeni kazalniki tudi dobra dopolnitev regionalnih statistik.

Rezultati analize so pokazali, da imajo regije v zahodni Sloveniji višjo blaginjo kot regije v vzhodni Sloveniji. Po podobnosti kazalnikov blaginje lahko statistične regije uvrstimo v štiri skupine. V prvi skupini so osrednjeslovenska, gorenjska in goriška regija. Te imajo vrednost sestavljenega kazalnika med 8,3 in 6,8. V drugo skupino smo uvrstili obalno-kraško in primorsko-notranjsko regijo, ki imata vrednost kazalnika blaginje 6,3 in 6,2. Tretja skupina je najštevilnejša in razlike med regijami so tu najmanjše, saj imajo regije vrednost kazalnika med 5 in 4,5. V tej skupini so: podravska, savinjska, koroška, jugovzhodna Slovenija in zasavska regija. V četrti skupini sta posavska in pomurska s kazalnikoma v vrednosti 3,5 in 3,2. Posavska regija ima pri večini kazalnikov vrednosti, ki so med najslabšimi. Pomurska regija pa najnižjo vrednost kazalnika med vsemi regijami, vendar je zelo raznolika.

Na koncu smo med seboj primerjali sestavljeni kazalnik regionalne blaginje in sestavljeni kazalnik IRO. Ta je sestavljen iz štirinajstih posamičnih kazalnikov, vendar je med njimi več ekonomskih, ni pa subjektivnih kazalnikov. Tudi IRO kaže na razliko med vzhodno in zahodno Slovenijo, pri čemer je slednja manj razvojno ogrožena. Podrobnejša primerjava posameznih regij pa kaže, da imajo nekatere regije, ki so po ekonomskih kazalnikih uspešnejše in tako manj razvojno ogrožene, nižjo blaginjo kot bi pričakovali glede na njeno ekonomsko uspešnost (npr. jugovzhodna Slovenija) oziroma obratno (npr. primorsko-notranjska regija). Jugovzhodna Slovenija je namreč med najmanj razvojno ogroženimi regijami zaradi ugodnih gospodarskih kazalnikov, medtem ko je po blaginji prebivalstva podpovprečna. To potrjuje ugotovitev, da blaginja prebivalstva ni odvisna le od dohodkov, pač pa nanjo vplivajo še drugi dejavniki kakovosti življenja in subjektivno zaznavanje blaginje.

Analiza je pokazala tudi, da obstajajo razlike med regijami v Sloveniji, ki pri nekaterih kazalnikih niso tako majhne. Blaginja prebivalstva je najvišja v osrednjeslovenski regiji in obenem 2,6-krat višja kot v regiji z najnižjo blaginjo, pomurski. Koeficient variacije, ki je drugo merilo za medregionalne razlike in upošteva tudi druge regije, ne le regij s skrajnima vrednostma, pa kaže, da 27 % regij odstopa od aritmetične sredine kazalnika. Najbolj se regije razlikujejo med seboj po dostopnosti z avtom do priključkov AC in HC.

Medregionalne razlike, ki so sicer v mednarodni primerjavi pri kazalniku BDP na prebivalca še vedno manjše kot v večini držav članic EU⁹, torej v medregionalnih primerjavah v Sloveniji niso majhne, še večje pa so na ravni občin (Ravbar, 2014). Prav regionalne razlike zahtevajo še nadaljnje ukrepanje politike regionalnega razvoja. Te aktivnosti naj zagotavljajo večjo zaposlenost v vseh regijah, ob tem pa tudi zdravo in varno okolje, čim boljše dostopnost do storitev in izobrazbe ter druge aktivnosti, ki bodo vplivale na bolj enakomeren razvoj v regijah.

⁹ Mednarodna primerjava medregionalnih razlik je mogoča samo pri kazalniku BDP na prebivalca (ta sicer ni vključen v naš sestavljeni kazalnik regionalne blaginje). Razmerje med skrajnima regijama pri BDP na prebivalca je v Sloveniji 1: 2,5 (leta 2014), kar je v primerjavi z ostalimi državami EU manjše razmerje. Najvišje razmerje ima Združeno kraljestvo (1:22,2), ki zaradi regije London City močno izstopa, vendar imajo bistveno višja razmerja od Slovenije tudi Nemčija (1:9,2), Francija (1:5,1), Poljska (1:5,5), Madžarska (1:4,7), Slovaška (1:4,1). Med državami z nižjim razmerjem pa je npr. Avstrija (1:2,4) in predvsem nordijske države (Finska 1:1,8, Švedska, 1:1,9, Danska 1:2,3). Najnižje razmerje med državami članicami EU ima Hrvaška (1:1,4).

6 Viri in literatura

1. ADP (2017): Arhiv družboslovnih podatkov. Pridobljeno 1.3.2017 na: <http://www.adp.fdv.uni-lj.si/opisi/sjm14/>.
2. Beyond GDP: Regional development indicators (2016). Pridobljeno 6.3.2017 na [http://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=EPRS_BRI\(2016\)577953](http://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=EPRS_BRI(2016)577953).
3. Boarini, R., Johansson, A., Mira d'Ercole M. (2006): Alternative Measures of Well-Being. *OECD social, employment and migration working papers* No. 33. Pridobljeno 7.3.2017 na <http://www.oecd-ilibrary.org/docserver/download/713222332167.pdf?expires=1494835819&id=id&accname=guest&checksum=BDACD46BF8DA7A1955C13A8AC87C91D3>.
4. Buzeti, T. et al. (2011): Neenakosti v zdravju v Sloveniji. Ljubljana: Inštitut za varovanje zdravja.
5. Constanza, R., Hart, M., Posner, S. in Talberth, J. (2009): Beyond GDP: The need for new measures of progress. *The Pardee papers* 4. Boston university. Pridobljeno 4.3.2007 na <https://www.bu.edu/pardee/files/documents/PP-004-GDP.pdf>.
6. DARS (2016): Podatki o priključkih na avtocesto oziroma hitro cesto za leto 2015. Ljubljana: Družba za avtoceste Republike Slovenije.
7. Drobne, S. (2016): Povprečna dostopnost do najbližjega priključka na avtocesto ali hitro cesto po občinah Republike Slovenije v letu 2015. Projektna naloga. Ljubljana: Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo.
8. Drobne, S., Paliska, D. (2015): Average transport accessibility of the Slovenian municipalities to the nearest motorway or expressway access point. *Geodetski vestnik* 59(3). Pridobljeno 20.2.2017 na: http://www.geodetski-vestnik.com/sl/?option=com_content&view=article&id=37:gv-57-4-eng&catid=23:publications.
9. DRSI (2016a): Podatki o državnih cestah za leto 2015. Ljubljana: Družba Republike Slovenije za infrastrukturo.
10. DRSI (2016b): Podatki o povprečnem letnem dnevem prometu za leto 2015. Ljubljana: Direkcija Republike Slovenije za infrastrukturo.
11. Easterbrook, M. J., Kuppens, T., Manstead, A. S. R. (2016): The Education Effect: Higher Educational Qualifications are Robustly Associated with Beneficial Personal and Socio-political Outcomes. *Social Indicators Research*, 126(3), 1261.
12. Evropa 2020. Pridobljeno 15.2.2017 na: http://ec.europa.eu/europe2020/index_sl.htm
13. Evropska družboslovna raziskava (2010, 2012, 2014). Ljubljana: Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij. Fakulteta za družbene vede.
14. Evetovits, T. (2015). Health financing policy: performance and response to economic crisis. Health Financing and Efficiency Gains Workshop Slovenia, 3 November 2015. World Health Organization. Pridobljeno 25. 5. 2017 na: http://www.mz.gov.si/fileadmin/mz.gov.si/pageuploads/Analiza/ppt/Tamas_Slovenia_Financing_workshop_3Nov15_final.pdf.
15. GURS (2016a): Podatki katastra gospodarske javne infrastrukture koncem leta 2015. Ljubljana: Geodetska uprava Republike Slovenije.
16. GURS (2016b): Podatki katastra stavb za leto 2015. Ljubljana: Geodetska uprava Republike Slovenije.
17. Hanžek, M. et al. (2008): Socialni razgledi. Ljubljana: Urad za makroekonomske analize in razvoj.
18. Hanžek, M., Pečar, J. (2009): Razlike v umrljivosti v Sloveniji. V *Razvojni izzivi Slovenije* (str. 183-192). Ljubljana: Geografski inštitut Antona Melikova ZRC SAZU.
19. Kuppens, T. et al (2015): Life at Both Ends of the Ladder: Education-Based Identification and Its Association With Well-Being and Social Attitudes.
20. OECD (2011): How's Life? Measuring well-being. Pridobljeno 10.4.2017 na <http://documents.worldbank.org/curated/en/127381468326701628/pdf/846340PUB0Box30Measuring0well0being.pdf>.
21. OECD (2014): How's Life in Your Region?: Measuring Regional and Local Well-being for Policy Making. Pridobljeno 26.4.2017 na <http://www.oecd-ilibrary.org/sites/bc0a53d9-sl/index.html?itemId=/content/summary/bc0a53d9-sl&mimeType=text/html>.
22. OECD Regional Well-Being: A user guide (2016). Pridobljeno 3.2.2017 na: www.oecdregionalwellbeing.org.

23. Malešič, K. (2014): Metodologija merjenja blaginje občin v Sloveniji na osnovi sestavljenih kazalnikov. Magistrsko delo. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
24. Malešič, K., Bregar, L., Rovan, J. (2009): Metodologija merjenja blaginje za občine v Sloveniji. *IB revija* (3-4), Ljubljana: Urad za makroekonomske analize in razvoj.
25. Malešič, K., Rovan, J., Bregar, L. (2009): Ocena kakovosti sestavljenih kazalcev blaginje na podlagi glavnih komponent. Zbornik 20. statističnih dnevov. Radenci.
26. Miklavčič, T. et al. (2016): Poročilo o prostorskem razvoju. Ljubljana: Ministrstvo za okolje in prostor, Direktorat za prostor, graditev in stanovanja.
27. Pečar, J. (2017): Spremljanje regionalnega razvoja. Regionalni razvoj 6. Ljubljana: Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU. V tisku.
28. Pečar, J. (2012): Bruto domači proizvod – regionalni pregled. *Delovni zvezek 5/XXI*. Ljubljana: Urad za makroekonomske analize in razvoj.
29. Projekt Dvig socialnega in kulturnega kapitala v lokalnih skupnostih za razvoj enakih možnosti in spodbujanje socialne vključenosti (SKK). Ljubljana: Šola za ravnatelje. Pridobljeno 25.5.2017 na <http://sk.solazaravnatelje.si/predstavitev/opredelitev-skk/>.
30. Ravbar, M. (2014): Razvojni potenciali slovenskih občin. *IB revija 2/2014*. Ljubljana: Urad za makroekonomske analize in razvoj.
31. Rovan, J., Malešič, K., Bregar, L. (2009): Blaginja v Sloveniji. *Geodetski vestnik*, 53(1). Ljubljana.
32. S. Javornik, J. et al. (2006): Socialni razgledi. Ljubljana: Urad za makroekonomske analize in razvoj.
33. Stiglitz, J., Sen, A., Fitoussi, J. (2008): Commission on the Measurement of Economic Performance and Social Progress. Pridobljeno 7.3.2017 na: http://www.stiglitz-sen-fitoussi.fr/documents/Issues_paper.pdf
34. Strategija dolgožive družbe (2017). V tisku. Ljubljana: Urad za makroekonomske analize in razvoj.
35. SURS (2015): Število obsojenih fizičnih in pravnih oseb narašča. Objava za javnost. Pridobljeno 26.7.2017 na: <http://www.stat.si/StatWeb/News/Index/5317>.
36. SURS: Podatkovni portal SI-Stat. Statistični urad Republike Slovenije. Pridobljeno 21.4.2017 na: <http://pxweb.stat.si/pxweb/dialog/statfile2.asp>.
37. Šprah, L., Novak, T., Fridl, J. (2014): Blaginja prebivalcev Slovenije po regijah: primerjava kazalnikov s poudarkom na zdravju. *Acta geographica Slovenica* 45 (1), 67-87. Ljubljana: ZRC SAZU.
38. UMAR (2015): Kazalniki blaginje v Sloveniji. Pridobljeno 3.4.2017 na: <http://www.umar.gov.si/publikacije/kazalniki-blaginje/>.
39. Uredba Komisije (ES) št. 1319/2013 (2013). Bruselj: Uradni list Evropske komisije z dne 18.12.2013. Pridobljeno 15.3.2017 na: http://www.stat.si/dokument/5433/NUTS_1319_2013_SI.pdf.

Priloga: Šifrant regij in občin

Šifra regije / občine	Regija / Občina	Šifra regije / občine	Regija / Občina
8	Osrednjeslovenska	12	Obalno-kraška
23	Domžale	40	Izola/Isola
186	Trzin	50	Koper/Capodistria
68	Lukovica	213	Ankaran/Ancarano
72	Mengeš	90	Piran/Pirano
77	Moravče	111	Sežana
32	Grosuplje	35	Hrpelje - Kozina
39	Ivančna Gorica	49	Komen
20	Dobrepolje	19	Divača
43	Kamnik		
164	Komenda	9	Gorenjska
194	Šmartno pri Litiji	41	Jesenice
64	Logatec	192	Žirovnica
61	Ljubljana	53	Kranjska Gora
162	Horjul	52	Kranj
21	Dobrova - Polhov Gradec	12	Cerklje na Gorenjskem
22	Dol pri Ljubljani	82	Naklo
37	Ig	95	Preddvor
8	Brezovica	163	Jezerško
71	Medvode	117	Šenčur
123	Škofljica	102	Radovljica
134	Velike Lašče	4	Bohinj
138	Vodice	3	Bled
140	Vrhnika	207	Gorje
208	Log - Dragomer	122	Škofja Loka
5	Borovnica	27	Gorenja vas - Poljane
		146	Železniki
4	Savinjska	147	Žiri
11	Celje	131	Tržič
127	Štore		
139	Vojnik	11	Goriška
155	Dobrna	1	Ajdovščina
57	Laško	136	Vipava
79	Mozirje	36	Idrija
209	Rečica ob Savinji	14	Cerkno
62	Ljubno	84	Nova Gorica
30	Gornji Grad	201	Renče - Vogrsko
67	Luče	183	Šempeter - Vrtojba
180	Solčava	44	Kanal
83	Nazarje	75	Miren - Kostanjevica
114	Slovenske Konjice	7	Brda
144	Zreče	128	Tolmin
137	Vitanje	46	Kobarid
120	Šentjur	6	Bovec

154	Dobje			
124	Šmarje pri Jelšah		7	Jugovzhodna Slovenija
92	Podčetrtek		17	Črnomelj
106	Rogaška Slatina		109	Semič
51	Kozje		73	Metlika
107	Rogatec		85	Novo mesto
133	Velenje		203	Straža
126	Šoštanj		206	Šmarješke Toplice
125	Šmartno ob Paki		157	Dolenjske Toplice
190	Žalec		170	Mirna Peč
151	Braslovče		193	Žužemberk
173	Polzela		119	Šentjernej
174	Prebold		121	Škocjan
184	Tabor		130	Trebnje
189	Vransko		199	Mokronog - Trebelno
			211	Šentrupert
1	Pomurska		212	Mirna
29	Gornja Radgona		48	Kočevje
195	Apače		165	Kostel
100	Radenci		88	Osilnica
116	Sveti Jurij ob Ščavnici		104	Ribnica
59	Lendava/Lendva		179	Sodražica
156	Dobrovnik/Dobronak		66	Loški Potok
132	Turnišče			
86	Odranci		2	Podravska
15	Črenšovci		58	Lenart
187	Velika Polana		204	Sveta Trojica v Slov. goricah
47	Kobilje		210	Sveti Jurij v Slov. goricah
63	Ljutomer		148	Benedikt
166	Križevci		181	Sveta Ana
176	Razkrižje		153	Cerkvenjak
188	Veržej		87	Ormož
80	Murska Sobota		202	Središče ob Dravi
152	Cankova		205	Sveti Tomaž
10	Tišina		96	Ptuj
31	Gornji Petrovci		159	Hajdina
56	Kuzma		168	Markovci
158	Grad		28	Gorišnica
78	Moravske Toplice		196	Cirkulane
161	Hodoš/Hodos		45	Kidričevo
33	Šalovci		69	Majšperk
97	Puconci		191	Žetale
105	Rogašovci		143	Zavrč
2	Beltinci		42	Juršinci
			24	Dornava
10	Primorsko-notranjska		18	Destričnik
13	Cerknica		185	Trnovska vas

65	Loška dolina		182	Sveti Andraž v Slov. goricah
150	Bloke		135	Videm
38	Ilirska Bistrica		172	Podlehnik
94	Postojna		113	Slovenska Bistrica
91	Pivka		198	Makole
			200	Poljčane
3	Koroška		171	Oplotnica
25	Dravograd		89	Pesnica
101	Radlje ob Dravi		55	Kungota
93	Podvelka		118	Šentilj
177	Ribnica na Pohorju		70	Maribor
81	Muta		160	Hoče - Slivnica
141	Vuzenica		169	Miklavž na Dravskem polju
103	Ravne na Koroškem		26	Duplek
175	Prevalje		98	Rače - Fram
74	Mežica		115	Starše
16	Črna na Koroškem		108	Ruše
112	Slovenj Gradec		167	Lovrenc na Pohorju
76	Mislinja		178	Selnica ob Dravi
6	Posavska		5	Zasavska
9	Brežice		34	Hrastnik
54	Krško		129	Trbovlje
197	Kostanjevica na Krki		142	Zagorje ob Savi
110	Sevnica		60	Litija
99	Radeče			
149	Bistrica ob Sotli			

Vir: SURS.